

BILAN

RAPPORT 2009/104 Oirschot (NB), Sint Joris

Inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven

in opdracht van Van Hoorn Bouwadviesgroep BV

Rapport-ID

Titel	Oirschot (NB), Sint Joris. Inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven	
ISSN	1572-3194-2009/104	
Rapportnummer	2009/104	
Aantal pagina's	64	
Opdrachtgever	Van Hoorn Bouwadviesgroep	
Contactpersoon opdrachtgever	Dhr. P. van Hoorn	
Onderzoekskader	Nieuwbouw	
Projectleider BILAN	Mw. M. Kooi	
Auteur(s)	Mw. M. Kooi en dhr. C. Verbeek	
Kaarten en afbeeldingen	Dhr. W Loth en dhr. J. van Gestel	
Datum definitief	07-09-2009	
Digitale versie	ja	
Verzending definitief aan	Opdrachtgever	
Akkoord BILAN	Dhr. C. Witteveen Directeur	Dhr. C. Verbeek Seniorarcheoloog

BILAN

B: Fontys Hogescholen, Mollergebouw
Prof. Goossenslaan 1-01, ruimte A 1.16, Tilburg
P: Postbus 90903, 5000 GD TILBURG
T: 0877 876322
F: 013 5360051
E: bilan@fontys.nl
W: www.bilan.nl

© BILAN 2009

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch databestand of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave dient men zich tot de uitgever te wenden.

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
1 Inleiding	9
1.1 Administratieve gegevens project.....	9
1.2 Ligging en grondgebruik van het plangebied.....	10
2 Vooronderzoek.....	11
3 Inventariserend veldonderzoek	12
3.1 Onderzoeksvragen	12
3.2 Onderzoeksmethode.....	12
3.3 Resultaten van het proefsleuvenonderzoek.....	15
3.4 Interpretatie en datering	19
4 Toetsing en beantwoording van de onderzoeksvragen	20
5 Waardering	22
6 Conclusie en selectieadvies	23
7 Literatuur	24
Bijlage 1: Lijst met afkortingen conform ASB.....	26
Bijlage 2: Programma van Eisen	28
Bijlage 3: Profielen	53
Bijlage 4: Vlaktekeningen.....	55
Bijlage 5: Coupes	57
Bijlage 6: Sporenlijst.....	59
Bijlage 7: Vondstenlijst	61
Bijlage 8: Overzicht archeologische perioden	63
Bijlage 9: Overzicht geologische perioden	64

Figuren

Fig. 1: Ligging van het plangebied in de regio.....	10
Fig. 2: Ligging van de werkputten binnen het plangebied, volgens het PvE.	13
Fig. 3: Ligging van de werkputten.	14
Fig. 4: Profiel werkput 1.....	15
Fig. 5: Profiel 2 werkput 2.....	16
Fig. 6: Alle sporenkaart.	17
Fig. 7: Overzicht werkput 1, vlak 1.	18

Samenvatting

Op 18 juni 2009 verleende Van Hoorn Bouwadviesgroep BV aan BILAN opdracht voor een inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven binnen het plangebied Sint Joris in de gemeente Oirschot (provincie Noord-Brabant). De aanleiding voor het onderzoek waren de plannen voor de uitbreiding en reorganisatie van verpleeghuis Sint Joris.

Op basis van het vooronderzoek heeft het plangebied een hoge verwachting gekregen voor het aantreffen van bewoningsresten uit de (late) Middeleeuwen.

Uit het veldonderzoek is gebleken dat het plangebied ligt in een gebied met dekzandruggen. De bodem in het onderzoeksgebied kan worden gerekend tot hoge zwarte enkeerdgronden met de kenmerkende gelaagdheid van een esdek. De top van het esdek was verstoord/afgegraven/opgehoogd, maar de basis was onverstoord. Direct onder de humeuze A-horizont bevond zich de C-horizont. De top van de C-horizont bevond zich in het noordwesten dieper dan in het zuidoosten (13,92 m +NAP ten opzichte van 15,32 m +NAP). Het plangebied helt naar een waterloop af die op een historische kaart uit het begin van de negentiende eeuw zichtbaar is.

De aangetroffen kuilen vormen een archeologische vindplaats uit de periode late Middeleeuwen B/Nieuwe Tijd. De functie van de sporen is onduidelijk. Gezien de ligging aan de rand van de historische dorpskern van Oirschot staan de sporen waarschijnlijk in relatie tot bewoning. Van de evolutie en bewoning in dorpskernen bestaat een grote onderzoeksachterstand en is er archeologisch nog weinig bekend.

Bij de aanleg van de vlakken en het opschaven van een profiel werd vondstmateriaal aangetroffen dat is gedateerd in de periode late Middeleeuwen B/Nieuwe Tijd.

Op basis van het proefsleuvenonderzoek wordt de vindplaats gezien de hoge inhoudelijke kwaliteit als behoudenswaardig gewaardeerd. De archeologische waarden worden bedreigd door de toekomstige nieuwbouw en dienen daarom te worden beschermd. Dit kan *in* of *ex situ* gebeuren. Om deze vindplaats te behouden zouden beheersmaatregelen kunnen worden getroffen, door in de bouwplannen de fundering in het westen niet dieper aan te leggen dan 14,25 m +NAP en in het oosten niet dieper dan 15,65 m +NAP. Wanneer dit niet mogelijk is, zullen de archeologische waarden *ex situ* bewaard moeten blijven door middel van een opgraving.

Het bevoegd gezag dient dit selectieadvies te beoordelen en om te zetten in een selectiebesluit.

1 Inleiding

Op 18 juni 2009 verleende Van Hoorn Bouwadviesgroep BV aan BILAN opdracht voor een inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven binnen het plangebied Sint Joris in de gemeente Oirschot (provincie Noord-Brabant). De aanleiding voor het onderzoek waren de plannen voor de uitbreiding en reorganisatie van verpleeghuis Sint Joris. Op basis van de resultaten van het vooronderzoek¹, uitgevoerd in november 2008, is een waarderend inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven aanbevolen.

De projectleiding was in handen van mw. M. Kooi. Het veldwerk werd uitgevoerd op 2 juli. Aan het onderzoek werkten mee: dhr. M. Blom en mw. M. Kooi onder de wetenschappelijke leiding van dhr. C. Verbeek (senior KNA-archeoloog). De gemeente Oirschot trad op als verantwoordelijke overheid.

Het onderzoek werd uitgevoerd volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 3.1), de richtlijnen van de provincie Noord-Brabant en het Programma van Eisen² (Bijlage 2).

1.1 Administratieve gegevens project

Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Oirschot
Plaats	Oirschot
Toponiem	Sint Joris
Straat	Doctor van Wamelstraat
Hoekcoördinaten	149.734/390.604
	149.739/390.661
	149.785/390.647
	149.786/390.605
Oppervlakte plangebied	2590 m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied	1200 m ²
Kaartblad	51A
Opdrachtgever	Van Hoorn Bouwadviesgroep BV
Uitvoerder	BILAN
Onderzoekmeldingnummer	35857
KLIC meldingnummer	09G129560
BILAN projectcode	B1687
Verantwoordelijke overheid	Gemeente Oirschot
Adviseur namens de gemeente	Mw. R. Berkvens (SRE Milieudienst)
KNA	Versie 3.1
Beheer en plaats van documentatie	BILAN ³

¹ Korthorst, 2008.

² Bosman, J. en M. Teeuwisse, 2009.

³ Binnen twee jaar na afronding van het veldwerk zal de onderzoeksdocumentatie, conform de eisen van het depot, worden overgedragen aan het Provinciaal Depot Bodemvondsten Noord-Brabant.

1.2 Ligging en grondgebruik van het plangebied

Het plangebied ligt in het centrum van de gemeente Oirschot (Noord-Brabant). Het wordt in het noorden en westen begrensd door de Sint Jorisstraat en in het oosten door de Doctor van Wamelstraat en is in totaal circa 2590 m² groot. Het onderzoeksgebied bestond uit parkeerplaatsen en een rijweg. In de toekomst zal het verpleeghuis Sint Joris worden uitgebreid en verbouwd.

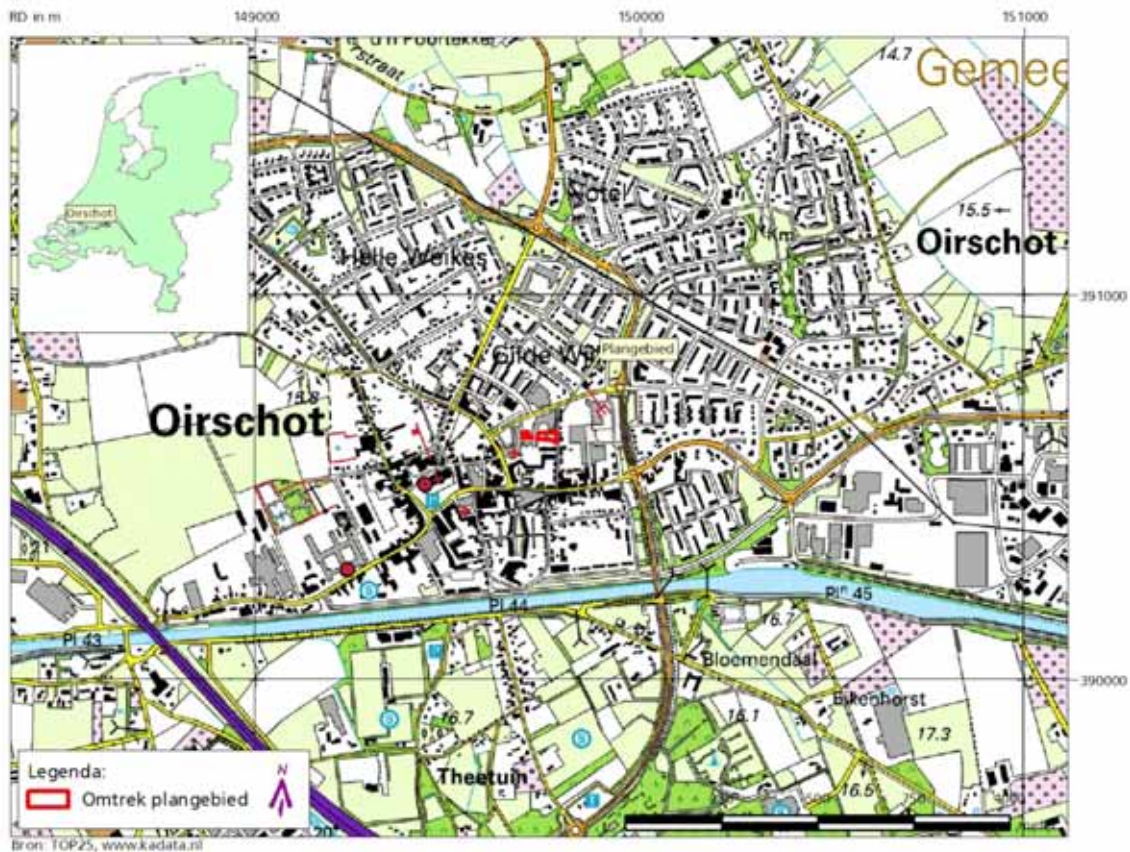

Fig. 1: Ligging van het plangebied in de regio.

2 Vooronderzoek

In november 2008 is door Archeologisch Centrum Eindhoven⁴ een archeologisch vooronderzoek van het plangebied uitgevoerd, bestaande uit een archeologisch bureauonderzoek.

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het plangebied op de bodemkaart en de geomorfologische kaart niet is gekarteerd. Op basis van extrapolatie van gegevens uit de omgeving blijkt het plangebied te liggen in een gebied met dekzandruggen met of zonder oud bouwlanddek. De bodem in de omgeving van het plangebied is op de bodemkaart gekarteerd als dikke eerdgronden. Op de geologische kaart is het plangebied gekarteerd als dekzand dunner dan 2 meter op in pleistoceen gevormde eolische periglaciale afzettingen van löss en dekzand.

Binnen het plangebied zijn geen archeologische monumenten of waarnemingen bekend. Wel zijn meerdere waarnemingen en onderzoeken in de omgeving gedaan die wijzen naar een laatmiddeleeuwse dorpskern. De waarnemingen betreffen vooral archeologische resten uit de late Middeleeuwen en/ of Nieuwe Tijd.

Op het minuutplan en een historische kaart van omstreeks 1900 ligt het plangebied aan de rand van de oude dorpskern. Het plangebied zelf was in gebruik als akker.

Op basis van het vooronderzoek heeft het plangebied een hoge verwachting gekregen voor het aantreffen van bewoningsresten vanaf de (late) Middeleeuwen.

⁴ Korthorst, L. 2008.

3 Inventariserend veldonderzoek

3.1 Onderzoeksvragen

Gezien de resultaten van het vooronderzoek bleef voor het plangebied een hoge verwachting bestaan voor het aantreffen van archeologische waarden en is een inventariserend veldonderzoek in de vorm van proefsleuven aanbevolen. Door middel van proefsleuven dient inzicht verkregen te worden in de aard, het karakter, de omvang, de datering, de gaafheid, de conservering en de relatieve kwaliteit van de archeologische waarden binnen het plangebied. Het inventariserende veldonderzoek dient antwoord te geven op de volgende, in het Programma van Eisen⁵ gestelde vragen:

- Wat is de aard, omvang, kwaliteit en spreiding van de archeologische sporen?
- Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de site (geologie, bodemkunde, geomorfologie, afstand tot water, reliëf)?
- Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorïeën behoren zij?
- Uit welke periode dateren de sporen?
- Wat is de relatie van de aangetroffen sporen en/of vondsten met de omgeving?
- Wanneer is het eventueel aanwezige esdek (plaggendek) aangelegd? Is dit in fasen of in één keer gebeurd?
- Indien het onderzoek geen archeologische resten of categoriaal beperkte archeologische fenomenen (bijvoorbeeld alleen losse vondsten) oplevert, welke verklaring is hiervoor dan te geven? Is er (bijvoorbeeld) sprake van: aantoonbare afwezigheid van bewoning en/of actief landgebruik, verstoring van antropogene aard, beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden door bodemprocessen, beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden door werk- of weersomstandigheden?
- Welke postdepositionele processen hebben zich afgespeeld en wat is het effect daarvan? Wat is de invloed van het gevormde esdek op de archeologische niveaus? Dekkt het plaggendek alle sporen af of zijn er ook sporen gegraven vanuit of door het plaggendek?

3.2 Onderzoeksmethode

Het veldwerk en de uitwerking werden uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 3.1), de richtlijnen van de Provincie Noord-Brabant en het Programma van Eisen voor dit project.

⁵ Bosman, J. en M. Teeuwisse, 2009.

Fig. 2: Ligging van de werkputten binnen het plangebied, volgens het PVE.

Het plangebied werd in het onderhavige onderzoek representatief gewaardeerd door middel van 2 proefsleuven van 5 bij 6 meter en 15 bij 6 meter. Er diende tenminste 120 m² archeologisch leesbaar vlak te worden aangelegd, een dekking van 10 % van het plangebied.

Tijdens het veldonderzoek werd het puttenplan in overleg met de senior archeoloog, dhr. J. Schotten (SRE Milieudienst) en de opdrachtgever aan enkele lokale beperkingen aangepast. Proefsleuf 2 kon in verband met ligging op een openbare parkeerplaats niet worden aangelegd. Daarom werd besloten deze haaks ten opzichte van de oorspronkelijk proefsleuf aan te leggen. Door logistieke problemen, zoals de aanwezigheid van een riolering en onvoldoende ruimte om de grond in depot te zetten, werd de proefsleuf 4,5 bij 19 m. In totaal werd 115 m² archeologisch vlak aangelegd.

Fig. 3: Ligging van de werkputten.

De proefsleuven werden aangelegd met een graafmachine met gladde bak. Er werd één opgravingsvlak aangelegd op het relevante spoorniveau. Bij de aanleg van de vlakken werd laagsgewijs verdiept. Bij het verdiepen naar het definitieve opgravingsvlak werd het vlak afgezocht op aanlegvondsten en werden deze verzameld in vakken van 5 x 6 m. Sporen werden alleen gecoupeerd voor zover dat noodzakelijk was voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen en de waardering van de vindplaats. De meetpunten werden met behulp van een meetsysteem gekoppeld aan het landelijke coördinatennet.

Het opgravingsvlak werd waar nodig geschaafd, gefotografeerd, ingekrast en getekend op schaal 1:50. Het vlak en het maaiveld werden gewaterpast. Er werden foto's gemaakt van de algemene situatie, de vlakken en de profielen.

Per sleuf werd van het lengteprofiel om de tien meter een profielsegment van één meter gedocumenteerd (tekening, beschrijving en foto) en geïnterpreteerd.

3.3 Resultaten van het proefsleuvenonderzoek

3.3.1 Stratigrafie

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd per sleuf van een lengteprofiel om de tien meter een profielsegment van één meter gedocumenteerd⁶.

Het bodemprofiel in werkput 1 werd afgedekt door een laag bouwzand bestaande uit wit, matig fijn, zwak siltig zand met een dikte van 10 cm. Hieronder was de bodem circa 90 cm opgehoogd/ verstoord en bestond uit matig fijn, zwak siltig zand dat in kleur varieerde van donkerbruingrijs, geel gebrokt tot lichtgrijsbruin, geel gevlekt met puin en baksteen als bijmenging (fig. 4). Op een diepte van circa 1 m –mv was onder de ophoging/verstoring een onverstoorde A-horizont aanwezig met de kenmerkende gelaagdheid van een esdek. Het esdek was circa 80 cm dik en varieerde in kleur van donkergrijs, iets wit tot donkerbruingrijs, donkergrijs gevlekt. Hieronder lag direct de C-horizont die bestond uit geelwit tot wit, sterk siltig tot matig zandig leem.

In de top van het esdek (laag 5) werd een fragment roodbakkerd aardewerk aangetroffen dat is gedateerd tussen 1600-1700⁷.

Fig. 4: Profiel werkput 1.

⁶ Profielen opgenomen in bijlage 3.

⁷ Aardewerk is gedateerd door mw. A. van de Venne van Baac.

Het bodemprofiel in werkput 2 werd afgedekt door een laag bouwzand bestaande uit wit, matig fijn, zwak siltig zand met een dikte tussen 10 en 20 cm. Hieronder was een circa 50 cm dikke humeuze A-horizont met de kenmerkende gelaagdheid van een esdek aanwezig. Het esdek werd naar onderen toe lichter van kleur, donkergrijsbruin tot grijsbruin, wit geel gevlekt (fig. 5). De basis van esdek was door bioturbatie licht verrommeld. Onder de humeuze A-horizont lag direct de C-horizont van witgeel, matig fijn, matig siltig zand met oxidatievlekken.

Fig. 5: Profiel 2 werkput 2.

In het plangebied varieerde de top van de C-horizont van 15,32 m +NAP in het zuidoosten (werkput 2) tot 13,92 m +NAP in het noordwesten (werkput 1).

Uit het veldonderzoek is gebleken dat het plangebied ligt in een gebied met dekzandruggen. De bodem in het onderzoeksgebied kan worden gerekend tot hoge zwarte enkeerdgronden met de kenmerkende gelaagdheid van een esdek. De top van het esdek was verstoord/afgegraven/opgehoogd, maar de basis was onverstoord. Direct onder de humeuze A-horizont bevond zich de C-horizont. De top van de C-horizont bevond zich in het noordwesten dieper dan in het zuidoosten (13,92 m +NAP ten opzichte van 15,32 m +NAP).

Fig. 6: Alle sporenkaart.

3.3.2 Sporen en structuren

Er werden drie sporen gedocumenteerd (fig. 6) die zijn geïnterpreteerd als kuilen. In werkput 2 werd, door de aanwezigheid van een riolering, een deel van het vlak niet tot op het archeologische niveau aangelegd.

De kuilen werden aangetroffen in werkput 1 (fig. 7) en in het noordelijke deel van werkput 2. De kuilen waren tussen 20 en 30 cm diep geconserveerd. Op basis van vondstmateriaal dat in een kuil (spoor 1, werkput 1) werd aangetroffen, wordt deze gedateerd in de periode 1500-1700. Tijdens de aanleg van het vlak werd waargenomen dat spoor 1 spoor 2 oversneed. Spoor 2 is dus ouder. De functie van de kuilen is onduidelijk.

Fig. 7: Overzicht werkput 1, vlak 1.

3.3.3 Vondstmateriaal

Er werden bij de aanleg van het vlak, bij het couperen van sporen en het opschaven van het profiel vondsten aangetroffen, bestaande uit vijf fragmenten aardewerk en één fragment bouwmetaal. Het aardewerk bestaat uit vijf fragmenten roodbakkerd aardewerk uit de periode 1400-1750⁸. Daarnaast werd een fragment leisteen en zandsteen aangetroffen die niet nader zijn gedateerd.

3.4 Interpretatie en datering

Uit het veldonderzoek is gebleken dat het plangebied ligt in een gebied met dekzandruggen. De bodem in het onderzoeksgebied kan worden gerekend tot hoge zwarte enkeerdgronden met de kenmerkende gelaagdheid van een esdek. De top van het esdek was verstoord/afgegraven/opgehoogd, maar de basis was onverstoord. Direct onder de humeuze A-horizont bevond zich de C-horizont. De top van de C-horizont bevond zich in het noordwesten dieper dan in het zuidoosten (13,92 m +NAP ten opzichte van 15,32 m +NAP). Het plangebied helt naar een waterloop af die op een historische kaart uit het begin van de negentiende eeuw zichtbaar is⁹.

De aangetroffen kuilen vormen een archeologische vindplaats uit de periode late Middeleeuwen B/Nieuwe Tijd. Bij de aanleg van de vlakken en het opschaven van een profiel werd vondstmateriaal aangetroffen dat is gedateerd in de periode late Middeleeuwen B/Nieuwe Tijd. De functie van de sporen is onduidelijk. Gezien de ligging aan de rand van de historische dorpskern van Oirschot staan de sporen waarschijnlijk in relatie tot bewoning. Van de evolutie en bewoning in dorpskernen bestaat een grote onderzoeksachterstand en is er archeologisch nog weinig bekend¹⁰.

⁸ Aardewerk is gedateerd door mw. A. van de Venne van BAAC.

⁹ www.watwaswaar.nl.

¹⁰ Nationale Onderzoeksagenda Archeologie, hoofdstuk 22; www.noaa.nl.

4 Toetsing en beantwoording van de onderzoeksvragen

Door middel van het proefsleuvenonderzoek dienden de volgende, in het PvE opgestelde, onderzoeksvragen te worden beantwoord:

Wat is de aard, omvang, kwaliteit en spreiding van de archeologische sporen?

Tijdens het onderhavige onderzoek werden drie sporen aangetroffen, bestaande uit drie kuilen waarvan de functie niet duidelijk is. De sporen zijn waarschijnlijk vanaf de late Middeleeuwen B ontstaan, waarna het plangebied lange tijd in gebruik is geweest als akkergebied en door bemesting een dik pakket humeuze bovengrond heeft gekregen.

De kuilen waren duidelijk zichtbaar in het vlak, scherp afgelijnd en tussen 20 en 30 cm diep geconserveerd.

Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?

De vondsten bestonden uit vijf fragmenten aardewerk en één fragment bouw materiaal. Het aardewerk bestaat uit vijf fragmenten roodbakkerd aardewerk uit de periode 1400-1750. Daarnaast werd een fragment leisteen en zandsteen aangetroffen die niet nader zijn gedateerd.

Uit welke periode dateren de sporen?

De vindplaats, bestaande uit kuilen kan op basis van vondstmateriaal worden gedateerd in de periode late Middeleeuwen B/Nieuwe Tijd.

Wat is de relatie van de aangetroffen sporen en/of vondsten met de omgeving?

Het plangebied ligt aan de rand van de oude dorpskern van Oirschot. In de omgeving van het plangebied zijn sporen en vondsten uit de periode late Middeleeuwen B en Nieuwe Tijd aangetroffen.

Wanneer is het eventueel aanwezige esdek aangelegd?

Er werden sporen aangetroffen die dateren in de periode late Middeleeuwen B/Nieuwe Tijd. Het plangebied is waarschijnlijk vanaf de late Middeleeuwen in cultuur gebracht. Aan de top van het esdek werd een aardewerkfragment aangetroffen dat gedateerd is tussen 1600 en 1750. Bij de aanleg van de vlakken werden ook aardewerkfragmenten uit de late Middeleeuwen/Nieuwe Tijd aangetroffen.

Indien het onderzoek geen archeologische resten of categoriaal beperkte archeologische fenomenen (bijvoorbeeld alleen losse vondsten) oplevert, welke verklaring is hiervoor dan te geven? Is er (bijvoorbeeld) sprake van: aantoonbare afwezigheid van bewoning en/of actief landgebruik, verstoring van antropogene aard, beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden door bodemprocessen, beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden door werk- of weersomstandigheden?

Niet van toepassing.

Welke postdepositionele processen hebben zich afgespeeld en wat is het effect daarvan? Wat is de invloed van het gevormde esdek op de archeologische niveaus? Dekt het plaggendek alle sporen af of zijn er ook sporen gegraven vanuit of door het plaggendek?

In het plangebied was een esdek aanwezig dat de sporen afdekte. In het verleden was de top van het esdek verstoord/vergraven/opgehoogd maar is de basis verder onverstoord gebleven. In het plangebied

werd geen oorspronkelijk podzolprofiel aangetroffen. Dit heeft geen ingrijpende gevolgen gehad voor de versterking van de archeologische sporen.

5 Waardering

De waardestelling, zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1) gebeurt op drie niveaus: belevingswaarde, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit (tabel 1). Op belevingswaarde wordt in dit onderzoek niet gescoord. Er werden geen fysieke objecten of sporen zichtbaar aan het oppervlakte, waardoor de beleving op de criteria schoonheid en herinneringswaarde niet van toepassing is.

De fysieke kwaliteit is gebaseerd op conservering en gaafheid. De conservering geeft aan in hoeverre (organische) resten behouden zijn, de gaafheid in hoeverre de vindplaats nog compleet is.

Waarden	Criteria	Scores		
		Hoog	Midden	Laag
Beleving	Schoonheid	Wordt niet gescoord		
	Herinneringswaarde	Wordt niet gescoord		
Fysieke kwaliteit	Gaafheid		2	
	Conservering		2	
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid		2	
	Informatiewaarde	3		
	Ensemblewaarde	3		
	Representativiteit	Niet van toepassing		

Tabel 1: Waarderingstabel.

De vindplaats scoort op het criterium van de fysieke kwaliteit midden. De kuilen waren duidelijk zichtbaar in het vlak en scherp afgelijnd. In werkput 2 kon door riolering een deel van het archeologische vlak niet worden aangelegd. Op de zandgronden is de conservering over het algemeen midden. Organische resten blijven alleen bewaard in een natte context, zoals een waterput. Binnen de vindplaats werd geen organisch materiaal aangetroffen, alleen aardewerkfragmenten en bouw materiaal.

Op het niveau van inhoudelijke kwaliteit scoort de vindplaats hoog. Er werd een vindplaats met sporen aangetroffen die waarschijnlijk gezien de ligging aan de rand van de historische dorpskern van Oirschot in relatie staan tot bewoning. De aangetroffen vindplaats kan informatie verschaffen over de bewoningsgeschiedenis van Oirschot en de evolutie ervan in de periode volle Middeleeuwen – Nieuwe Tijd waar nog nauwelijks informatie over bekend is.

Op basis van de onderzoeksresultaten en de waardering ervan wordt de vindplaats als behoudenswaardig gewaardeerd.

6 Conclusie en selectieadvies

Uit het veldonderzoek is gebleken dat het plangebied ligt in een gebied met dekzandruggen. De bodem in het onderzoeksgebied kan worden gerekend tot hoge zwarte enkeerdgronden met de kenmerkende gelaagdheid van een esdek. De top van het esdek was verstoord/afgegraven/opgehoogd, maar de basis was onverstoord. Direct onder de humeuze A-horizont bevond zich de C-horizont. De top van de C-horizont bevond zich in het noordwesten dieper dan in het zuidoosten (13,92 m +NAP ten opzichte van 15,32 m +NAP). Het plangebied helt naar een waterloop af die op een historische kaart uit het begin van de negentiende eeuw zichtbaar is.

De aangetroffen kuilen vormen een archeologische vindplaats uit de periode late Middeleeuwen B/Nieuwe Tijd. Bij de aanleg van de vlakken en het opschaven van een profiel werd vondstmateriaal aangetroffen dat is gedateerd in de periode late Middeleeuwen B/Nieuwe Tijd. De functie van de sporen is onduidelijk. Gezien de ligging aan de rand van de historische dorpskern van Oirschot staan de sporen waarschijnlijk in relatie tot bewoning. Van de evolutie en bewoning in dorpskernen bestaat een grote onderzoeksachterstand en is er archeologisch nog weinig bekend.

Op basis van het proefsleuvenonderzoek wordt de vindplaats gezien de hoge inhoudelijke kwaliteit als behoudenswaardig gewaardeerd. De archeologische waarden worden bedreigd door de toekomstige nieuwbouw en dienen daarom te worden beschermd. Dit kan *in* of *ex situ* gebeuren. Om deze vindplaats te behouden zouden beheersmaatregelen kunnen worden getroffen, door in de bouwplannen de fundering in het westen niet dieper aan te leggen dan 14,25 m +NAP en in het oosten niet dieper dan 15,65 m +NAP. Wanneer dit niet mogelijk is, zullen de archeologische waarden *ex situ* bewaard moeten blijven door middel van een opgraving.

Het bevoegd gezag dient dit selectieadvies te beoordelen en om te zetten in een selectiebesluit.

7 Literatuur

Bosman, J. en M. Teeuwisse, 2009. *Programma van Eisen Oirschot Sint Joris, OS-SJ-09*. Bureau Archeologie gemeente Eindhoven.

Kadasterkaart (minuutplan en OAT), 1811-1832. Kaartblad Oirschot, Sectie F, Het Dorp, blad 01, <http://www.watwaswaar.nl>; 7 september 2009.

Korthorst, L. 2008. *Archeologisch Bureauonderzoek. Stichting Sint Joris Zorg en Dienstverlening, gemeente Oirschot* (Archeologisch Centrum Eindhoven rapport 39). Eindhoven.

Bijlage 1: Lijst met afkortingen conform ASB**Afkortingen**

AWX	Aardewerk
BAR	Archeologische boring
BG	Bijmenging grind
BH	Bijmenging humus
BOT	Botresten
BST	Baksteen
CA	Kalkgehalte
FFEC	IJzerconcreties
FOV	Fosfaatvlekken
GD	Grondsoort
GLS	Glas
GMK	Grindmediaanklasse
GWB	Grondwaterstand na beëindiging boring
HK	Hoofdkleur
HKB	Brokken houtskool
HKF	Fijn verdeelde houtskool
HO	Hout
IK	Intensiteit kleur
LDO	Onderdiepte laag
LHU	Huttenleem
MSL	Metaalslak
PLH	Plantenresten hoeveelheid
ROV	Roestvlekken
SCH	Schelpmateriaal
SVU	Vuursteen
SXX	Natuursteen
TK	Tweede kleur
ZM	Zandmediaan
ZMK	Zandmediaanklasse

Kleurcodes

bl	blauw
br	bruin
do	donker
ge	geel
gn	groen
gr	grijs
li	licht
ol	olijf
or	oranje
pa	paars
ro	rood
rz	roze
wi	wit
zw	zwart

Bijlage 2: Programma van Eisen

PROGRAMMA VAN EISEN

LOCATIE	Gemeente: Oirschot Plaats: Oirschot Project: Sint Joris
PROJECT	Oirschot Sint Joris, OS-SJ-09

PLAATS BINNEN ARCHEOLOGISCH PROCES
● Inventariserend veldonderzoek (IVO-proefsleuven)
○ Opgraven

OPSTELLER	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
Auteurs			
1. Projectleider (senior archeoloog)	Janneke Bosman, senior KNA archeoloog Bureau Archeologie gemeente Eindhoven Postbus 2358 5600 CJ Eindhoven tel: 040 - 2386590 fax 040 - 2386596 e-mail: j.bosman@eindhoven.nl	23-02-09	
2. Mede-opsteller	Miriam Teeuwisse, archeoloog, Stichting ArcheoService Deken van Somerenstraat 6 5611 KX Eindhoven tel: 040 - 238 6568 e-mail: m.teeuwisse@eindhoven.nl	08-06-09	

OPDRACHTGEVER	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
	Stichting Sint Joris Zorg en Dienstverlening Contactpersonen: A.G.I.M. Vosters (bestuurder Sint Joris), Ing. P.H.M. van Hoorn (projectadviseur) Sint Jorisstraat 1 5688 AS Oirschot tel: 0499-572124 e-mail: arnold.vosters@sintjoriszorg.nl		

BEVOEGD GEZAG	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
● Gemeente	Gemeente Oirschot Postbus 11, 5688 ZG Oirschot Deken Frankenstraat 3, 5688 AK Oirschot tel: 0499 - 583 333 fax: 0499 - 574 235 e-mail: info@oirschot.nl Goedkeuring namens bevoegd gezag: Mevr. Drs. Ria Berkvens Samenwerkingsverband Regio Eindhoven Milieudienst Keizer Karel V Singel 8 Postbus 435 5600 AK Eindhoven		

○ Provincie	n.v.t.		
○ Universiteit	n.v.t.		
○ Overig / onbekend	n.v.t.		
○ RACM (beschermde monument / projectvergunning / Grote Projecten)			

UITVOEREND BEDRIJF / INSTELLING	
Naam	nader te bepalen
Contactpersoon	
Telefoon / e-mail	

DATUM ONDERZOEK	
• Start	nader te bepalen, in overleg met opdrachtgever
• Duur	circa 1 week

BASISGEGEVENS	
Projectnaam	Oirschot, Sint Joris
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Oirschot
Plaats	Oirschot
Toponiem	Sint Joris
Gemeente code	OS-SJ-09
Kaartblad	51A
X/Y-coördinaten	X = 149.734 / y = 390.604 X = 149.739 / y = 390.661 X = 149.785 / y = 390.647 X = 149.786 / y = 390.605
Kadaster-nr	Oirschot sectie F, percelen 7367 (gedeeltelijk), 7368, 7371, 7372, 4519 (gedeeltelijk)
CMA/AMK-status	n.v.t.
CAA-nr.	n.v.t.
CMA-nr.	n.v.t.
ARCHIS-monument-nr	n.v.t.
ARCHIS-waarnemings-nr	n.v.t.
OM-nr. (onderzoeksmeldingsnummer)	[in te vullen na art. 41 melding bij RACM door de uitvoerende instelling]
Oppervlakte plangebied	circa 2590 m2
Oppervlakte onderzoeksgebied	circa 1200 m2 (bij de hoofdingang aan de Sint Jorisstraat circa 283 m2 en bij de parkeerplaatsen aan de Van Wamelstraat circa 925 m2)
Huidig grondgebruik	De percelen zijn grotendeels bestraat; er bevinden zich parkeerplaatsen, terrassen, verder grasveld en siertuinen

PERIODE(N)	COMPLEXTYPE(N)
• vroege prehistorie (paleo/meso/neo)	

● late prehistorie (brons/ijzer)	
● Romeinse tijd	
● middeleeuwen (vroeg/laat)	(mogelijk nederzettingssporen)
● nieuwe tijd	(idem)

1. Doel en reden van het onderzoek

Doel	Doel van het aankomende onderzoek is het in kaart brengen van de archeologische ondergrond in het plangebied middels een IVO-proefsleuven. Aan de hand van de verkregen informatie kan tot een waardestelling worden gekomen conform de KNA 3.1.
Reden	In het plangebied zijn de uitbreiding en reorganisatie van de hoofdlocatie van verpleeghuis Sint Joris te Oirschot gepland. Het gaat hierbij om uitbreiding van de verpleeghuiscapaciteit (aan de Van Wamelstraat), reorganisatie en verbouw van de oudbouw en het vernieuwen / uitbreiden van de entreezone aan de Sint Jorisstraat (zie foto's bijlage 6). Ten gevolge van deze voorgenomen werkzaamheden zal de veronderstelde archeologische ondergrond verstoord worden tot tenminste 80 cm onder het peilniveau van de huidige bebouwing. ¹ Aangezien voor het gebied een hoge archeologische verwachting geldt, is deze verstoring aanleiding voor onderzoek.
Selectieadvies	Op grond van het archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd door het Archeologisch Centrum Eindhoven (Korthorst 2008), wordt een proefsleuvenonderzoek van het plangebied geadviseerd.
Selectiebesluit (alleen na IVO)	n.v.t.

2. Resultaten van het tot dusver uitgevoerde onderzoek

Administratieve gegevens	
Onderzoek	
Uitvoerder	Archeologisch Centrum Eindhoven
Uitvoeringsperiode	november 2008
Uitvoeringsmethode	bureauonderzoek
Publicatie	Korthorst 2008
Overig onderzoek	
Uitvoerder	
Uitvoeringsperiode	
Uitvoeringsmethode	
Publicatie	
Bewaarplaats van vondsten en documentatie	
archief Bureau Archeologie gemeente Eindhoven	
Resultaten: landschappelijke en aardwetenschappelijke context	
Huidig grondgebruik; (sub) recente ingrepen en	De percelen zijn grotendeels bestraat; er bevinden zich parkeerplaatsen, terrassen, verder grasveld en siertuinen

¹ peilniveau: bovenkant begane grondvloer

verstoringen			
NAP-hoogte maaiveld	15,98 - 16,09 + NAP ²	Grondwatertrap	VII
Fysiek-landschappelijke, geologische, geomorfologische en bodemkundige kenmerken	Het onderzoeksgebied staat, door de ligging in de bebouwde kom, niet gekarteerd op de bodemkaart en de geomorfologische kaart. Op grond van extrapolatie van de bodemkundige gegevens van de omliggende gebieden kan echter aangenomen worden dat ook voor het plangebied geldt dat hier dikke eerdgronden aanwezig zijn (bijlage 2). Het hele, niet gewaardeerde centrum van Oirschot ligt op de geomorfologische kaart midden in een gebied met dekzandruggen (legenda-eenheid 3L5, dekzandruggen met of zonder oud bouwlanddek)(bijlage 3). Op de geologische kaart (blad 51 west) is het gebied gekarteerd als bestaande uit dekzand dunner dan 2 meter op in het pleistoceen gevormde eolische periglaciaal afzettingen van löss en dekzand (Nu1).		
Cultuurlandschappelijke en historisch-geografische kenmerken	Oirschot was één van de zes Brabantse vrijheden. De andere vijf vrijheden waren Bergeijk, Eersel, Hilvarenbeek, Mierde en Oerle. Ze kunnen worden aangeduid als agrarische streekcentra of lokale centra. De vrijheden vormden een categorie tussen steden en dorpen in. Ze waren economisch geprivilegieerd en hadden eigen recht en bestuur. In Brabant wordt in oorkonden vanaf de 14e eeuw steeds onderscheid gemaakt tussen vrijheden en steden. Oirschot was ook geruime tijd de hoofdplaats van Kempenland, één van de zogeheten Vier Kwartieren van De Meierij van 's-Hertogenbosch. Later nam Eindhoven deze positie in. De Meierij beleefde zijn grootste bloei in de 15e en eerste helft van de 16e eeuw. Zoals op het minuutplan van 1811-1832 en op de historische kaart van omstreeks 1900 te zien is, ligt het plangebied aan de rand van de oude dorpskern (bijlage 5). Deze dorpskern wordt historisch stedenbouwkundig zeer hoog gewaardeerd. Het plangebied zelf was als akker in gebruik en werd aan de andere zijden ook omgeven door akkers. Langs de wegen stonden enkele huizen. In de nabijheid van het plangebied werd in 1333 door het echtpaar Rogier van Leefdael en Agnes van Kleef het Sint Joris Gasthuis gesticht. Op deze plaats staat nu nog een later gebouw, 17e eeuwse gasthuis (de Beyerde) met kapel en kelder. Het gebouw is één van de rijksmonumenten van Oirschot.³		
Resultaten: perioden en sites			
Regionale archeologische context	In de directe omgeving van het plangebied zijn eerder diverse archeologische onderzoeken uitgevoerd (bijlage 4). Onderzoek 1 (OM-nrs 3754 en 3178) is uitgevoerd door RAAP in het plangebied Teurlincx en Meijers, en bestond uit een bureauonderzoek (in 2000) en een aanvullend booronderzoek (2001).⁴ Op geen enkele plaats is een intact bodemprofiel waargenomen, mede door recente verstoringen. Waar wel een esdek werd aangetroffen was dit zeer gevlekt, gemengd en rijk aan puin uit de nieuwe tijd. Nergens is een intacte overgang waargenomen van het esdek naar het moedermateriaal, oftewel de		

² Lankelma Geotechniek Zuid BV, Rapport Funderingsadvies uitbreiding en reorganisatie Sint Joris te Oirschot, 3.

³ Korthorst 2008

⁴ De Decker/Baere 2001.

	c-horizont (geologische formatie die niet veranderd is door bodenvormende processen). Onderzoek 2 (OM-nr 7583) bestond uit een booronderzoek (in 2004) op het plangebied de 'Oude Enck'. Dit onderzoek is uitgevoerd door BILAN.⁵ Hier werd (het restant van) een esdek aangetroffen met een dikte variërend van 30 tot 90 centimeter. Onder het esdek was nergens een onverstoorde podzolprofiel aanwezig, waarschijnlijk door ploegen en spitten tijdens de middeleeuwen.⁶ Bij dit onderzoek hoort ook waarnemingsnr. 403559. Onderzoek 3 (OM-nrs 20567 en 31902) is eveneens uitgevoerd door BILAN, in het plangebied aan de Gasthuisstraat, en bestaat uit een booronderzoek (in 2007) gevolgd door een recentelijk uitgevoerd proefsleuvenonderzoek (2008). Ook hier werd bij het booronderzoek een esdek aangetroffen waarbij de overgang naar de onderliggende c-horizont verstoord was. De dikte van het esdek varieerde tussen 70 en 120 cm.⁷ Onderzoek 4 (OM-nr 26865) betreft een booronderzoek aan de Van Wamelstraat, uitgevoerd in 2008 door Becker en Van de Graaf. Onderzoek 5 (OM-nr 29930) is een bureauonderzoek betreffende een perceel aan de Rijkelsuisstraat, eveneens uitgevoerd in 2008 door Becker en Van de Graaf. Van de twee laatstgenoemde onderzoeken zijn nog geen nadere gegevens bekend. In ARCHIS II staan geen losse vondsten geregistreerd. In de omgeving van het plangebied zijn in ARCHIS II verder nog zes waarnemingen opgenomen.⁸ De ARCHIS-waarnemingen in de directe omgeving van het plangebied wijzen duidelijk naar een laatmiddeleeuwse dorpskern.⁹ Deze waarnemingen betreffen vooral archeologische resten uit de late middeleeuwen en/of nieuwe tijd.
Aard en ouderdom van de vindplaats	Nog onbekend, maar op basis van de voornoemde onderzoeksgegevens mag worden aangenomen dat er een goede kans is op nederszettingssporen uit de (late) middeleeuwen.
Gaafheid en conservering (structuren, sporen, vondsten, paleo-ecologische resten)	Onbekend. Tijdens het proefsleuvenonderzoek zal moeten blijken in hoeverre de veronderstelde archeologische ondergrond intact / verstoord is. Bij de hoofdingang van het verpleeghuis, waar de westelijke proefsleuf aangelegd zal worden, is het gebouw onderkelderd. Mogelijk is de ondergrond op deze locatie hierdoor zodanig diep verstoord, dat niet meer vastgesteld kan worden of er een archeologische ondergrond aanwezig is (geweest).
Begrenzing en oppervlakte van de <u>totale</u> vindplaats (dus ook <u>buiten</u> het plangebied)	Onbekend; begrenzing en oppervlakte van de mogelijke vindplaats(en) dienen te worden vastgesteld door middel van het proefsleuvenonderzoek.
Begrenzing en oppervlakte van (het deel van) de vindplaats <u>binnen</u> het plangebied	Idem.

⁵ Gheysen 2004.⁶ Gheysen 2004, 18-20.⁷ De Boer 2007.⁸ waarnemingsnrs 14.671, 44.799, 32.738, 32.740, 32.741 en 410.310.⁹ Gheysen 2004, 15.

Archeologische stratigrafie en diepte van vondstlagen	Het is aannemelijk dat het plangebied zich zal kenmerken door een overzichtelijke stratigrafie, zoals vaak het geval is op de Brabantse zandgronden. Onder de moderne bouwvoor / bovengrond bevindt zich waarschijnlijk een esdeklaag (geschatte dikte van circa 0,5 tot 1 m). Daaronder zal zich het dekzand bevinden, met de eventueel aanwezige archeologische sporen.
Archeologische verwachting op basis van het vooronderzoek	
Structuren en sporen	Te verwachten: o.a. paalkuilen, afvalkuilen, greppels, waterputten.
Artefacten: anorganisch	Te verwachten anorganische artefacten: voornamelijk aardewerk, mogelijk ook metaal, vuursteen, natuursteen.
Artefacten: organisch	De verwachting voor organisch materiaal is laag, gezien de bodemopbouw (zandgrond) en lage grondwaterstand. Alleen in geval van de aanwezigheid van één of meerdere waterputten, die tot onder de grondwaterspiegel reiken, bestaat de kans op het vinden van organische gebruiksvoorwerpen (hout, leer, been).
Paleo-ecologische resten	Alleen in een context die tot onder de grondwaterspiegel reikt (zoals een waterput), of in een verbrande context, bestaat de kans op het vinden van paleo-ecologische resten. Het kan hierbij gaan om o.a. zaden, houtskool, maar mogelijk ook kleine dierlijke resten.
Complexiteit	De te verwachten complexiteit van het onderzoek is technisch, inhoudelijk en logistiek als standaard aan te merken.

3. Vraagstelling	
Onderzoekskader, relatie met NOaA, synergie.	Het onderzoek past binnen de vraagstellingen zoals die verwoord zijn in hoofdstuk 22 (middeleeuwen en vroegmoderne tijd) van de NOaA. In het archeologisch onderzoek zijn volgens de NOaA de laatmiddeleeuwse dorpskernen een tot nu toe onderbelicht fenomeen; er is dan ook sprake van een grote onderzoeksachterstand. Dit geldt niet alleen voor Noord-Brabant, maar voor heel Nederland. Het onderzoek moet zich dan ook concentreren op de ouderdom en de wordingsgeschiedenis van bestaande nederzettingen, zoals Oirschot. Dorpskernarcheologie heeft een hoge prioriteit wegens de snelle erosie van het bodemarchief. Bij het dorpskernonderzoek mag noch de situatie op de 19e-eeuwse kadastrale minuut, noch het huidige reliëf of sedimentatieniveau als leidend of als begrenzend worden genomen. Bij onderzoek moet de vraag gesteld worden wat de overeenkomst is tussen de 19e-eeuwse en de middeleeuwse situatie. Open plekken in de dorpskern zijn geen plekken, waar 'niets' zit, maar waarvan de functie onderzocht moet worden. Doel van het onderzoek is het ontstaan en de wording van de huidige nederzettingen te analyseren. Het onderzoek te Oirschot biedt de mogelijkheid om meer te weten te komen over de ontstaansgeschiedenis van het dorp Oirschot.
Onderzoeksvragen	De belangrijkste vraagstelling bij het inventariserende en waarderende onderzoek betreft het toetsen van de archeologische verwachting. Door middel van het proefsleuvenonderzoek dient te worden nagegaan of zich in het plangebied vindplaatsen bevinden en, indien dit het geval is, wat daarvan de locatie, omvang, aard en datering is. Tevens worden in het onderzoek de vragen uit de <i>"Minimumeisen Provincie Noord-Brabant t.b.v. de rapportage van archeologisch vooronderzoek in de vorm van proefsleuven"</i> gehanteerd.

	Concreet zijn de volgende vragen te beantwoorden bij het inventariserend veldonderzoek: 1. Wat is de aard, omvang, kwaliteit en spreiding van de archeologische sporen? 2. Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de site (geologie, bodemkunde, geomorfologie, afstand tot water, reliëf)? 3. Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij? 4. Uit welke periode dateren de sporen? 5. Wat is de relatie van de aangetroffen sporen en/of vondsten met de omgeving? 6. Wanneer is het eventueel aanwezige esdek (plaggendek) aangelegd? Is dit in fasen of in één keer gebeurd? 7. Indien het onderzoek geen archeologische resten of categoriaal beperkte archeologische fenomenen (bijvoorbeeld alleen losse vondsten) oplevert, welke verklaring is hiervoor dan te geven? Is er (bijvoorbeeld) sprake van: aantoonbare afwezigheid van bewoning en/of actief landgebruik, versterking van antropogene aard, beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden door bodemprocessen, beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden door werk- of weersomstandigheden? 8. Welke postdepositionele processen hebben zich afgespeeld en wat is het effect daarvan? Wat is de invloed van het gevormde esdek op de archeologische niveaus? Dekt het plaggendek alle sporen af of zijn er ook sporen gegraven vanuit of door het plaggendek?
Aanbevelingen	Op basis van het uitgevoerde onderzoek geeft de uitvoerende instantie een waardering die leidt tot een selectieadvies, conform de KNA 3.1 Bijlage Waardering van vindplaatsen. Hierin wordt aangegeven welke aanbevelingen te geven zijn met betrekking tot de bij een eventueel vervolgonderzoek toe te passen strategieën, methoden en technieken (zowel opgravingen als uitvoeringsbegeleiding). Hierbij mogen uitspraken worden gedaan over de trefkansen op nog niet onderzochte delen van het terrein volgens de systematiek van de IKAW. Vervolgonderzoek vindt slechts plaats wanneer behoud "in situ" geen optie is.
Beperkingen	Er is geen sprake van een onderzoek met beperkingen t.a.v. de vraagstelling. Het archeologisch onderzoek dient conform de vraagstelling en de actuele versie van de KNA (3.1) volledig te worden uitgevoerd.

4. Veldwerk	
Strategie	Op basis van aanbevelingen zoals gesteld in de KNA 3.1 en de Leidraad Inventariserend Veldonderzoek (ontwerpversie 0.30) ¹⁰ wordt tijdens een proefsleuvenonderzoek circa 5 tot 10 % van het totale areaal opgegraven, om zo een representatief beeld te krijgen van het onderzoeksgebied. Het te hanteren percentage hangt o.a. af van het te verwachten archeologische complextype en de daarmee samenhangende trefkansen. Daarnaast wordt de strategie bepaald door de aard van het proefsleuvenonderzoek

¹⁰ Borsboom en Verhagen 2008

	(karteren/opsporen vs waarden van vindplaatsen). Aangezien in het plangebied nog geen eerder veldonderzoek heeft plaatsgevonden, is karteren c.q. opsporen het primaire doel van het proefsleuvenonderzoek. In principe volstaat voor karteren / opsporen een lager percentage dan voor waarden, maar het is gebruikelijk om het te onderzoeken percentage toe te laten nemen naarmate het onderzoeksgebied kleiner is (proefsleuven worden anders onwerkbaar klein). Daarom wordt hier gekozen voor een dekkingsgraad van circa 10%. Dat wil zeggen dat circa 120 m² (1200 m² x 0,10) onderzocht dient te worden. Dit oppervlak kan uitgebreid worden met een optioneel aantal vierkante meters (ca 50 m²), indien dit van belang en noodzakelijk is voor een goede waardstelling. Deze optionele uitbreiding wordt alleen ingezet na goedkeuring door het bevoegd gezag en de opdrachtgever. Ten aanzien van de locatie aan de Sint Jorisstraat (hoofdingang) wordt het volgende opgemerkt: in de ontwerpen van de architect is uitgegaan van nieuwe balkons aan de vleugels van het H-gebouw. Deze balkons zijn klein in oppervlak en bevinden zich rondom aan het bestaande gebouw. Aangezien de balkons over 3 bouwlagen gaan worden ze geplaatst op enkele schroefpalen. Gezien het feit dat de bodemverstoringen die hierdoor veroorzaakt worden beperkt zijn en plaats zullen vinden binnen 2 meter van de gevel van de bestaande bebouwing wordt hier in eerste instantie geen archeologisch onderzoek geadviseerd (om te voorkomen dat door de opgravingen instabiele situaties ten aanzien van de bebouwing ontstaan, wordt een grens van 2 meter aangehouden ten opzichte van de gevels van bestaande bebouwing). In het geval dat opzienbarende vondsten worden aangetroffen in de aan te leggen proefsleuven wordt aanbevolen ter plaatse van de balkons alsnog aanvullend onderzoek te doen. Zie hiervoor verder paragraaf 8. "Wijzigingen na evaluatie" bij "Procedure van wijziging na de evaluatiefase van het veldwerk".
Fysisch-geografisch onderzoek	Er gelden geen specifieke fysisch-geografische vraagstellingen.
Methoden en technieken	Het IVO-proefsleuven dient conform de bepalingen in de KNA 3.1 (protocol inventariserend veldonderzoek - OS¹¹ 1 t/m 11) te worden uitgevoerd. Bij het verzamelen van vondsten en monsters wordt tevens de "Veldhandleiding Archeologie - Archeologie Leidraad 1" gehanteerd. Er dienen 2 proefsleuven te worden aangelegd, één op de westelijke locatie (bij de hoofdingang aan de Sint Jorisstraat) en één op de wat grotere oostelijke locatie aan de Van Wamelstraat (bijlage 8). De geadviseerde breedte voor de proefsleuven is 6 meter. Indien de geadviseerde proefsleufbreedte wordt gebruikt, krijgt de westelijke proefsleuf een lengte van circa 5 meter, en daarmee een oppervlakte van circa 30 m². De proefsleuf wordt zodanig aangelegd dat noch sleuf noch stort de toegang tot de hoofdingang van het verpleeghuis belemmeren. Bij een breedte van 6 m krijgt de oostelijke proefsleuf een lengte van circa 15 meter, en een

¹¹ OS = afkorting voor specificatie opgraven

	oppervlakte van circa 90 m². De twee proefsleuven bestrijken daarmee 120 m² van het onderzoeksgebied. De logistieke beperkingen kunnen een reden vormen om de voorgestelde lengte en breedte, evenals de exacte ligging, van de proefsleuven enigszins aan te passen (zie toelichting in de paragraaf 'beperkingen') Op basis van de bodemopbouw wordt verwacht dat kan worden volstaan met de aanleg van één opgravingsvlak. Dit opgravingsvlak wordt aangelegd op het relevante spoorniveau, d.w.z. net onder de onderkant van de bouwvoor cq het esdek (indien aanwezig), op de overgang van bouwvoor/esdek naar natuurlijke ondergrond (dekzand) Ten aanzien van de proefsleuven gelden de volgende bepalingen: - De afstand tussen de begrenzing van de proefsleuven en de gevelrooilijnen van de bestaande bebouwing bedraagt minimaal 2 meter. - De proefsleuven moeten machinaal worden aangelegd door een graafmachinist met ervaring in archeologische werkzaamheden, met een graafmachine met platte bak. - Het uitgraven van de proefsleuven zal laagsgewijs gebeuren onder toezicht van een senior KNA archeoloog. Bij het vlaksgewijs aanleggen van de proefsleuven wordt de bovengrond afgegraven tot op het eerste leesbare vlak (naar verwachting 50-100 cm diep) zodat de eventueel aanwezige grondsporen duidelijk zichtbaar worden. Tijdens het afgraven van de bovengrond zal wel aandacht moeten worden besteed aan het eerder zichtbaar worden van sporen en vondsten. Al dergelijke vondsten en sporen dienen dan te worden gedocumenteerd voordat verder wordt gegraven naar een mogelijk dieper sporenvak. Als duidelijk wordt dat de sporen onderdeel vormen van een structuur (huis, kuil, waterput, etc.) dan worden deze alleen in het platte vlak gedocumenteerd. Van deze resten dient dan de behoudenswaardigheid te worden bepaald, waarna in overleg met het bevoegd gezag wordt bepaald of de locatie in situ wordt behouden of dat nader onderzoek nodig is. - Vlakvondsten worden verzameld in vakken van 5 x 6 meter, waarbij bijzondere vondsten (bijv. vuursteen-artefacten of concentraties prehistorisch aardewerk) als puntvondsten worden gedocumenteerd. - Overig vondstmateriaal wordt verzameld per context (spoor en/of stratigrafische laag). - De aangelegde vlakken worden vlakdekkend en systematisch afgezocht met de metaaldetector, waarbij ook de stort uit de opgravingsput / proefsleuf wordt onderzocht. - Cultuurlagen moeten steekproefsgewijs doorzocht worden op vondstmateriaal. - In het geval van aantreffen van greppels worden deze in beide proefsleuven minstens één keer over voldoende breedte gecoupeerd. - Indien er aanwijzingen zijn voor spoorvervaging (uitloging) zal een dieper controlevlak aangelegd moeten worden. - Bij het aantreffen van verstoringen dient ernaar te worden gestreefd deze te verklaren en dateren. Er wordt in principe
--	---

	niet volstaan met het enkel duiden als (sub)recente verstoring. Het betreft hier namelijk een oude dorpskern. - Waar mogelijk en relevant voor de onderzoeksvragen worden monsters genomen voor ^{14}C-dateringen of dendrochronologische dateringen en voor botanisch onderzoek. Indien archeozoologische resten worden aangetroffen worden deze volledig geborgen en wordt niet volstaan met het nemen van een monster. - Bij het aantreffen van archeologische resten die, gezien de initiële verwachting, niet verwacht werden, wordt de opdrachtgever zo spoedig mogelijk op de hoogte gesteld (zie tevens paragraaf 8: wijzigingen na evaluatie). - Er worden foto's gemaakt van het terrein bij aanvang en na afronding van het onderzoek; overige fotoregistratie geschiedt conform de KNA 3.1 (OS 8).
Structuren en grondsporen	Om tot een waardering van de vindplaats te komen, dienen alle sporen tijdens het IVO-P te worden gecoupeerd om de kwaliteit en conservering van de sporen te kunnen inschatten. Met deze aanpak worden tevens meer gegevens verzameld in het beperkte onderzoeksgebied, waarmee de kansen op een afdoende beantwoording van de onderzoeksvragen worden vergroot. Wij achten het derhalve nodig om alle sporen te couperen en af te werken. Alleen wanneer er sprake is van een duidelijke structuur of van een overvloed aan grondsporen is, wordt een uitzondering gemaakt. In die gevallen wordt met het bevoegd gezag een keuze gemaakt welke coupes worden gezet. Onderzoek en documentatie van grondsporen geschiedt conform de KNA 3.1 (zie OS 05).
Artefacten: anorganisch	Alle anorganische artefacten (aardewerk, metaal, glas) dienen conform de minimale kwaliteitseisen van de KNA 3.1 (OS 04) te worden geborgen en gedocumenteerd, waarbij ter aanvulling de "Veldhandleiding Archeologie - Archeologie Leidraad 1" wordt gehanteerd (zie de betreffende secties op p. 75-77 (metaal), 80-82 (glas), 87-89 en 92-93 (aardewerk)). Een uitzondering geldt voor anorganisch bouw materiaal (zoals bakstenen, dakpannen, vloertegels): hiervan wordt een representatieve selectie verzameld, geborgen en gedocumenteerd. De grootte en samenstelling van de selectie wordt bepaald door de projectleider, in overleg met de senior archeoloog. De vondsten dienen verzameld te worden per context (spoor -evt. per afzonderlijk te onderscheiden vuleenheid- en/of vlak) of, bij bijzondere vondsten, als puntlocatie (zie ook 'methoden en technieken'). Indien bijzondere voorwerpen worden aangetroffen die vanwege hun kwetsbaarheid niet zonder meer gelicht kunnen worden (ook niet 'en bloc'), dient hierover advies te worden ingewonnen bij een ter zake kundige specialist.
Artefacten: organisch	Alle plantaardige of dierlijke organische artefacten (hout; been, leer, gewei, textiel) dienen conform de minimale kwaliteitseisen van de KNA 3.1 (OS 04) te worden geborgen en gedocumenteerd, waarbij ter aanvulling de "Veldhandleiding Archeologie - Archeologie Leidraad 1" wordt gehanteerd (zie m.n. de secties op p. 20-22 (onverkoold hout), 26-29 (verkoold/verhard hout), 33-37

	(o.a. been, hoorn), 62 (leer) en 67-69 (textiel)). Een uitzondering geldt voor organisch bouw materiaal (zoals houten palen, balken, vlechtwerk, plaggen): hiervan wordt een representatieve selectie verzameld, geborgen en gedocumenteerd. De grootte en samenstelling van de selectie wordt bepaald door de projectleider, in overleg met de senior archeoloog.
Paleo-ecologische resten	Sporen worden bemonsterd in zoverre nodig voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen. Het betreft in het onderhavige onderzoek monsters ten behoeve van ¹⁴ C-datering, indien de vindplaats niet goed anderszins dateerbaar is (aan de hand van de materiële cultuur). Hierbij dient een toereikend aantal monsters verzameld te worden om tot een betrouwbare datering te komen. Het verzamelen en registreren van de monsters dient te gebeuren conform de minimale kwaliteitseisen van de KNA 3.1 (OS 04), waarbij ter aanvulling de "Veldhandleiding Archeologie - Archeologie Leidraad 1" wordt gehanteerd (zie de sectie op p. 26-29 (verkoold hout)).
Beperkingen	Ten aanzien van het veldwerk gelden de volgende beperkingen: Op de westelijke locatie: bij de hoofdingang van het verpleeghuis, dient er bij de aanleg van de proefsleuf op gelet te worden dat zowel de ligging van de proefsleuf als de van stort de bereikbaarheid van de hoofdingang niet belemmeren. Op de oostelijke locatie: het aantal parkeerplaatsen (m.n. de invalidenparkeerplaatsen) dat door de aanleg van de proefsleuf en stort niet gebruikt kan worden dient tot een minimum te worden beperkt. Deze logistieke beperkingen kunnen een reden vormen om de afmetingen van de proefsleuven aan te passen, mits het totaal op te graven aantal m2 hierdoor niet veranderd. Ook dienen de proefsleuven verdeeld te blijven over de twee locaties. De definitieve keuze zal in het veld worden gemaakt, na beoordeling van de situatie ter plekke op het moment dat met graven kan worden begonnen, en in overleg met de opdrachtgever.

5. Uitwerking en conservering	
Analyse fysische geografie	Na afronding van het veldwerk dienen geen speciale maatregelen te worden genomen ten aanzien van fysisch-geografisch onderzoek.
Structuren en grondsporen	Bij aanvang van de uitwerking dient een selectie gemaakt te worden van de sporen die geanalyseerd zullen worden. Uitgangspunt is dat de verzamelde gegevens van alle structuren uitgewerkt worden en daarnaast de verzamelde gegevens van een zodanige selectie van de overige sporen als nodig is voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen. De selecties zullen worden gemaakt door de projectleider, in overleg met de senior archeoloog. De grondsporen zullen op een allesporenkaart (onderdeel van de rapportage) geordend (middels kleur-/stijlkenmerken) weergegeven worden naar structuur, type en/of periode. De analyse geschiedt minimaal conform de kwaliteitseisen zoals gesteld in de KNA 3.1 (OS 14).
Artefacten: anorganisch	De uitwerking van alle verzamelde anorganische artefacten dient te voldoen aan basiscriteria. Deze zijn: wassen (met uitzondering van

	vondsten die in verband met conservering niet gewassen mogen worden), drogen, nummeren (voor zover mogelijk), sorteren, tellen en wegen. Daarnaast dienen aardewerk, metaal, glas, vuursteen, natuursteen en anorganisch bouw materiaal gedetermineerd te worden op de specifieke materiaal soort en zo mogelijk op periode en op artefact type (determinatie conform terminologie Archeologisch Basisregister). Vervolgens zal een selectie worden gemaakt van artefacten die door specialisten gedetermineerd moeten worden en van artefacten die moeten worden getekend en/of gefotografeerd. Tenslotte zal een selectie worden gemaakt van artefacten die worden afgebeeld in het verslag van de opgraving. De selecties zullen worden gemaakt door de projectleider en de senior archeoloog, zo nodig in overleg met de betreffende specialist(en).
Artefacten: organisch	De basisuitwerking van de verzamelde organische artefacten (zoals hout, been, leer) omhelst het reinigen (voor zover de conserveringstoestand dit toelaat), evt. nummeren, sorteren en tellen per materiaal categorie. Daarna worden de organische artefacten, indien mogelijk, gedateerd en gedetermineerd op artefact type en wordt evt. een aanvullende beschrijving gegeven van specifieke kenmerken (zoals bewerkingsporen). Vervolgens zal een selectie worden gemaakt van artefacten die geconserveerd dienen te worden en die door specialisten gedetermineerd moeten worden, en van artefacten die moeten worden getekend en/of gefotografeerd. Tenslotte zal een selectie worden gemaakt van artefacten die worden afgebeeld in het verslag van de opgraving. De selecties zullen worden gemaakt door de projectleider en de senior archeoloog, zo nodig in overleg met de betreffende specialist(en).
Paleo-ecologische resten	De uitwerking van paleo-ecologische resten omvat de determinatie van monsters voor ¹⁴C-dateringen. De verzamelde monsters worden beoordeeld op kwaliteit cq. bruikbaarheid. Indien nodig wordt een selectie gemaakt door de specialist in overleg met de senior archeoloog en het bevoegd gezag. Daarna kunnen de monsters worden uitgewerkt. Analyse dient te gebeuren door een ter zake deskundige conform de "Veldhandleiding Archeologie - Archeologie Leidraad 1". Als richtgetallen voor uitwerking / analyse worden genomen: 3 ¹⁴C-dateringen. (richtgetallen t.b.v. opstellen offerte).
Beeldrapportage (objecttekeningen, foto's, kaarten, e.d.)	De eindrapportage bevat tenminste de volgende tekeningen en kaarten: 1. Overzichtskaart topografisch-landschappelijke ligging terrein met landelijke coördinaten; overzichtskaart met de begrenzing van het plan- en onderzoeksgebied en de locatie van de proefsleuf/-sleuven; 2. Overzichtstekening proefsleuf en meetsysteem. 3. Vlaktekening van de proefsleuf waarop alle sporen en

	structuren per fase en/of archeologische periode herkenbaar staan afgebeeld inclusief hun nummer (allesporenkaart). 4. Tekeningen en/of foto's van de geselecteerde coupes en profielen. 5. Tekeningen en/of foto's van een selectie van de vondsten. 6. Tekeningen en/of foto's van structuren.
Conservering geselecteerd materiaal (zie CvAK-leidraad nr. 1)	De vondsten worden op een zodanige manier verpakt dat ze zo stabiel mogelijk in het depot kunnen worden opgeslagen, rekening houdend met de geldende aanleveringsvoorwaarden. Uit het organische en anorganische materiaal worden de te conserveren voorwerpen door ter zake deskundigen geselecteerd in overleg met de senior archeoloog.
Beperkingen	Ten aanzien van uitwerking en conservering is geen sprake van een onderzoek met beperkingen.

6. Eindproduct: rapportage en deponering	
Te leveren product	Het te leveren product is een standaardrapport IVO-P (zoals bedoeld en omschreven in de KNA 3.1). Het opstellen en schrijven van het standaardrapport geschiedt volgens de bepalingen in de KNA (3.1). De redactie van het rapport wordt uitgevoerd door de senior archeoloog.
Inhoud eindrapport	De inhoud van de eindrapportage is conform de bepalingen in de KNA (3.1).
Versijning en oplaag eindrapport	Na beoordeling van het concept-rapport door het bevoegd gezag, en na het verwerken van opmerkingen zal het eindrapport worden opgesteld en verspreid. Het eindrapport wordt in gedrukte vorm verzonden naar de opdrachtgever (1 exemplaar), de projectadviseur / bouwdirectie (2 exemplaren, waarvan 1 ingebonden en 1 losbladig), het bevoegd gezag (gemeente Oirschot), de provinciaal archeoloog van Noord-Brabant (1 exemplaar) en naar de RACM (1 exemplaar). Hiernaast dient ten minste een rapport beschikbaar gesteld te worden aan iedere universiteitsbibliotheek, aan de Koninklijke Bibliotheek, aan de Heemkundekring "de Heerlijkheid Oirschot" en de Archeologische Vereniging Kempen- en Peelland. Een digitale versie van het eindrapport zal wordt aangeleverd aan de projectadviseur / bouwdirectie en aan het e-depot Nederlandse archeologie (EDNA).
Deponering	Vondsten en documentatie worden binnen uiterlijk twee jaar na afronding van het veldwerk (KNA-termijn) overgedragen aan het Provinciaal Depot Bodemvondsten Noord-Brabant. Dit zal geschieden conform de aanleveringsvoorwaarden van het depot. (te raadplegen via: http://www.erfgoedbrabant.nl/asp/index.html en op de ARC-schijf in de map eisen en richtlijnen). Alle gedigitaliseerde documentatie wordt aangeleverd aan het e-depot (EDNA).
Beperkingen	Er is geen sprake van beperkingen t.a.v. rapportage en deponering.

7. Randvoorwaarden	
Personele randvoorwaarden	Het onderzoek moet worden verricht door een uitvoerende instantie met adequate kennis van de regionale archeologie van

	Zuidoost-Brabant en van het al verrichte archeologische onderzoek in (de directe omgeving van) het onderhavige plangebied. Het veldwerk moet uitgevoerd worden door een adequaat bemand team onder dagelijkse leiding van een KNA-archeoloog en/of senior veldtechnicus KNA. Het onderzoek staat onder leiding van een senior KNA-archeoloog.
Uitvoeringsperiode en opleveringstermijn veldwerk	Uitgaande van de verwachting dat volstaan kan worden met de aanleg van één opgravingsvlak, wordt geschat dat de uitvoeringsperiode voor het veldwerk circa 1 week bedraagt
Uitvoeringscondities veldwerk	Onder verantwoordelijkheid van de opdrachtnemer: - Het doen van een onderzoeksmelding in ARCHIS. - Het doen van een KLIC-melding. - Het opstellen van een Plan van Aanpak en veiligheidsplan, die tijdens het uitvoeren van het veldwerk aanwezig dienen te zijn op de opgravingslocatie. - Het regelen van overige voorzieningen, zoals plaatsing van een keet. - Het inmeten van vaste punten (x/y-coördinaten en NAP-hoogtes). Onder verantwoordelijkheid van de opdrachtgever: - Zorgdragen voor de toegankelijkheid van het terrein, evenals voor de plaatsing van afzettingen. - Het aanvragen van de benodigde vergunningen, zoals sloop- of kapvergunningen. - Het na akkoord van de benodigde vergunningen slopen van eventueel aanwezige bebouwing tot op maaiveldniveau, verwijderen van bestrating, en/of kappen van bomen (zonder verwijdering van het wortelstelsel). - Het regelen van de betredingstoestemming voor de percelen.
Kwaliteitsbewaking, toezicht, overleg en evaluatie	Het onderzoek staat onder toezicht van de bevoegde overheid (Gemeente Oirschot). De senior archeoloog ziet erop toe dat het geheel volgens dit Programma van Eisen wordt uitgevoerd en beoordeelt het concept van het eindrapport.
Selectieprocedure tijdens het veldwerk (i.h.b. bij archeologische begeleiding)	De selectieprocedure inzake vondsten en vindplaatsen valt onder verantwoordelijkheid van de senior archeoloog. Beslissingen worden genomen door de senior archeoloog, in overleg met het bevoegd gezag.
Uitvoeringsperiode uitwerking; opleveringstermijn (concept)eindrapport	Binnen 2 weken na afronding van het veldwerk worden de eerste bevindingen van het onderzoek aan Archis gemeld en is het evaluatierapport gereed waaruit blijkt wat is aangetroffen tijdens het veldwerk. Het conceptrapport is binnen 8 weken na beëindiging van het veldwerk gereed. Het definitieve rapport dient uiterlijk vier weken later, na verwerking van het commentaar, te worden opgeleverd. Eindproduct is een rapport volgens KNA 3.1 specificatie VS06. De rapportages dienen te voldoen aan de minimumeisen van Provincie Noord Brabant t.b.v. de rapportage van archeologisch vooronderzoek in de vorm van proefsleuven (januari 2007).
Termijn overdracht van vondsten, monsters en	Uiterlijk 2 jaar na afronding van het veldwerk worden de vondsten, monsters en bijbehorende originele documentatie overgedragen

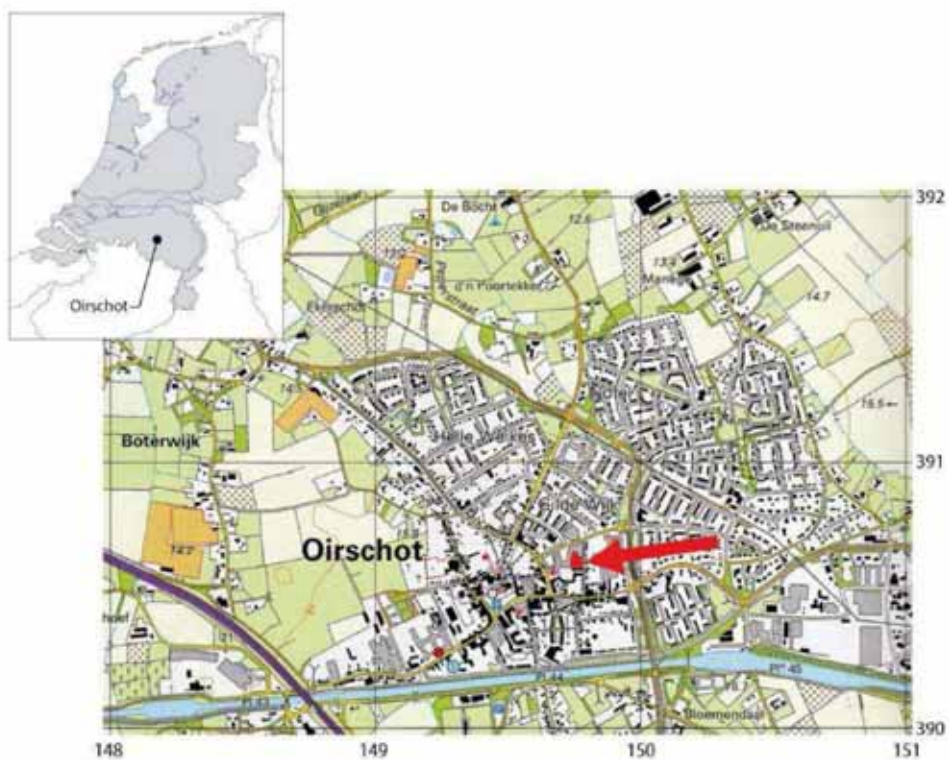
documentatie	aan het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Noord Brabant conform KNA 3.1: DS02 t/m DS04 en conform de aanleveringsvoorwaarden voor het depot.
Procedure toetsing eindproduct door bevoegd gezag	De uitvoerder overhandigt na goedkeuring van het conceptrapport het eindrapport en de bewijzen van overdracht van vondsten en documentatie aan het bevoegde gezag. Het eindrapport dient in ieder geval binnen 3 maanden na afronding van het veldwerk opgeleverd te worden. De senior archeoloog is verantwoordelijk voor deze en andere administratieve afhandelingen van het onderzoek.

8. Wijzigingen na evaluatie	
Wijzigingen tijdens het veldwerk	Indien op grond van de bevindingen in het veld wijzigingen in de vraagstelling, strategie of werkwijze (methoden en technieken) noodzakelijk of wenselijk worden geacht, dient de opdrachtnemer hierover te overleggen met de opdrachtgever en het bevoegd gezag. Hiermee dienen afspraken te worden gemaakt aangaande deze wijzigingen en de daarmee samenhangende planning van de werkzaamheden (consequenties inzake tijdsplanning), evenals over meer- of minderwerk ten gevolge van deze wijzigingen (consequenties inzake kosten). Verrekening van meer- en minderwerk vindt plaats op basis van de vooraf overeengekomen verrekenprijzen (zoals vastgelegd in Plan van Aanpak / offerte). Wijzigingen in de uitvoeringstermijn kunnen voortvloeien uit wijzigingen in strategie / werkwijze, maar ook onder meer door onverwachte weersomstandigheden. Ook over deze wijzigingen worden in alle gevallen overleg gevoerd tussen de senior archeoloog, de opdrachtgever en het bevoegd gezag. Indien substantieel van het PvE afgeweken dient te worden dient hiervoor voorafgaand toestemming verkregen te worden van het bevoegd gezag.
Procedure van wijziging na de evaluatiefase van het veldwerk	Indien de hiervoor vermelde wijzigingen tijdens het veldwerk plaatsvinden dient mogelijk ook de strategie en doelstelling van de vondstverwerking en eindrapportage te worden aangepast. Dit wordt beoordeeld en bepaald onder supervisie van de senior archeoloog en in overleg met het bevoegd gezag en de opdrachtgever. Tevens wordt de volgende bepaling opgenomen: indien tijdens het veldwerk opzienbarende vondsten worden gedaan (zoals bijvoorbeeld resten van een Merovingisch of Romeins grafveld) dient er een aanvullend onderzoek plaats te vinden ter plaatse van de te realiseren balkons. In dat geval zal de uitvoerende partij in overleg met de opdrachtgever beoordelen of en hoe dit technisch gerealiseerd kan worden zonder risico voor de bestaande bebouwing.
Procedure van wijziging tijdens uitwerking en conservering	Idem.

9. Literatuur en bijlagen	
Literatuur	Archis II, 2006: <i>Archis II, registratie- en informatiesysteem van de</i>

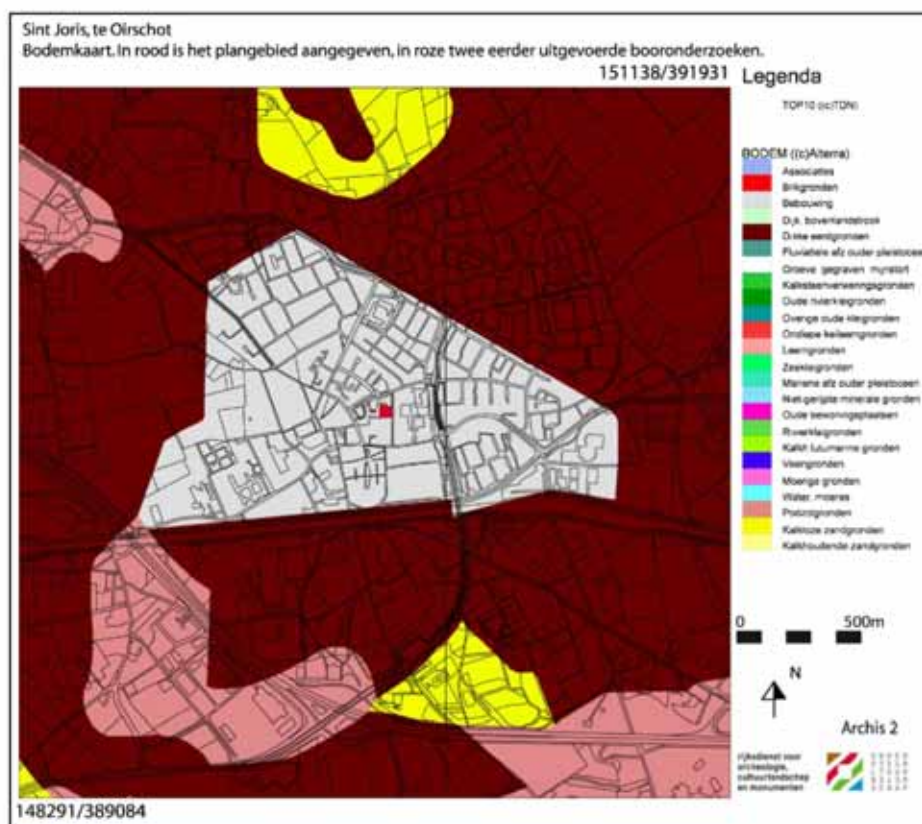
	Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (http://archis2.archis.nl). Arts, N., A. Huijbers, K. Leenders, J. Schotten, H. Stoepker, F. Theuws en A. Verhoeven, 2007: <i>De middeleeuwen en vroegmoderne tijd in Zuid-Nederland</i>. Nationale Onderzoeksagenda Archeologie hoofdstuk 22. www.noaa.nl Borsboom, A. J. en J.W.H.P. Verhagen, december 2008 <i>KNA leidraad voor proefsleuvenonderzoek, ontwerpversie 0.30: vrijgegeven door het CCvD op 08-12-2008 voor ter visielegging</i>. SIKB, Gouda. Carmiggelt, A. en P.J.W.M. Schulten (red.), 2002: <i>Veldhandleiding Archeologie. Archeologie Leidraad 1</i>, College voor de Archeologische Kwaliteit, Zoetermeer. Centraal College van Deskundigen (CCvD) Archeologie, 2006: <i>Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Ontwerp herziening versie 3.1</i>, SIKB, Gouda. Diepenveen-Jansen, M. en K. Kaarsemaker, 2004: <i>Publicatiewijzer voor de archeologie</i>. Amsterdam. Korthorst, L., 2008: <i>Archeologisch Bureauonderzoek. Stichting Sint Joris Zorg en Dienstverlening, gemeente Oirschot</i>. (Archeologisch Centrum Eindhoven rapport 39). Eindhoven. Rijks Geologische Dienst, 1973: <i>Geologische Kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 51 Oost</i>, Haarlem. Topografische Dienst, 1998: <i>Grote Provincie Atlas 1:25000 Noord-Brabant / Oost</i>, Groningen
Lijst van bijlagen	1. Topografische kaartuitsnede met locatie plangebied (schaal 1:25000). 2. Uitsnede uit de bodemkaart (bron: ARCHIS 2). 3. Uitsnede uit de geomorfologische kaart (bron: ARCHIS 2). 4. Kaartuitsnede ARCHIS met archeologische waarnemingen. 5. a. Kaartuitsnede uit minuutplan 1811-1832 b. kaartuitsnede uit de historische kaart van omstreeks 1900 6. a. foto van hoofdingang verpleeghuis aan Sint Jorisstraat b. foto van parkeerterreinen aan de van Wamelstraat 7. Luchtfoto van het plangebied 8. Kaartuitsnede kadastrale kaart met voorgestelde locatie proefsleuven.

BIJLAGE 1

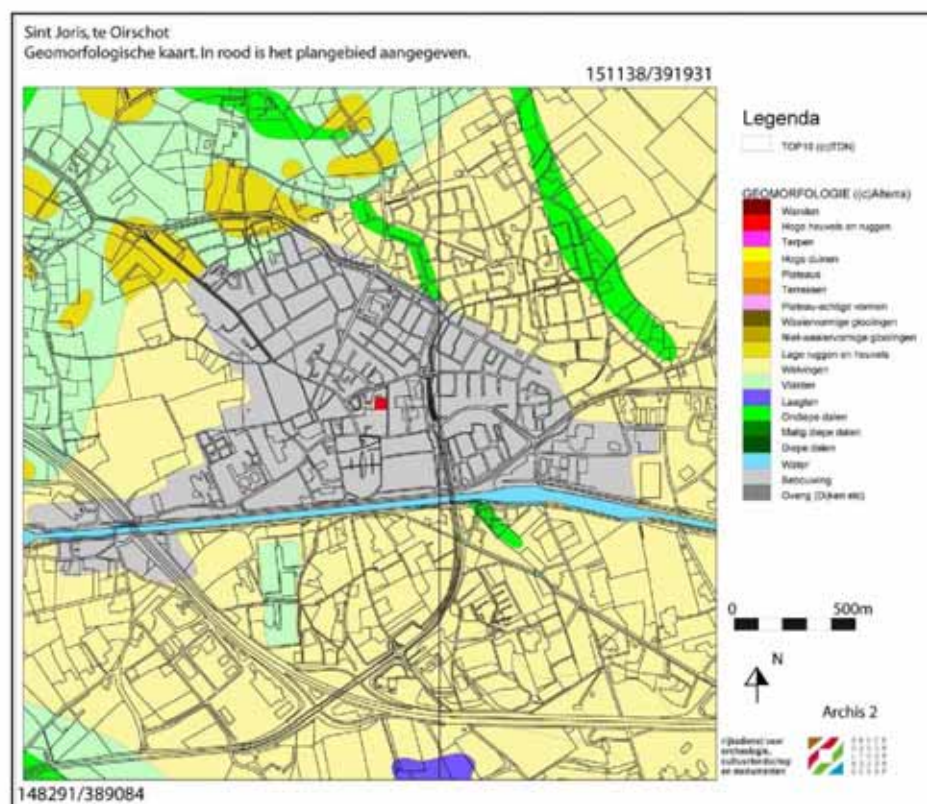
1. Ligging Oirschot binnen Nederland en uitsnede uit de topografische kaart met het plangebied in rood (schaal 1:25.000).

BIJLAGE 2

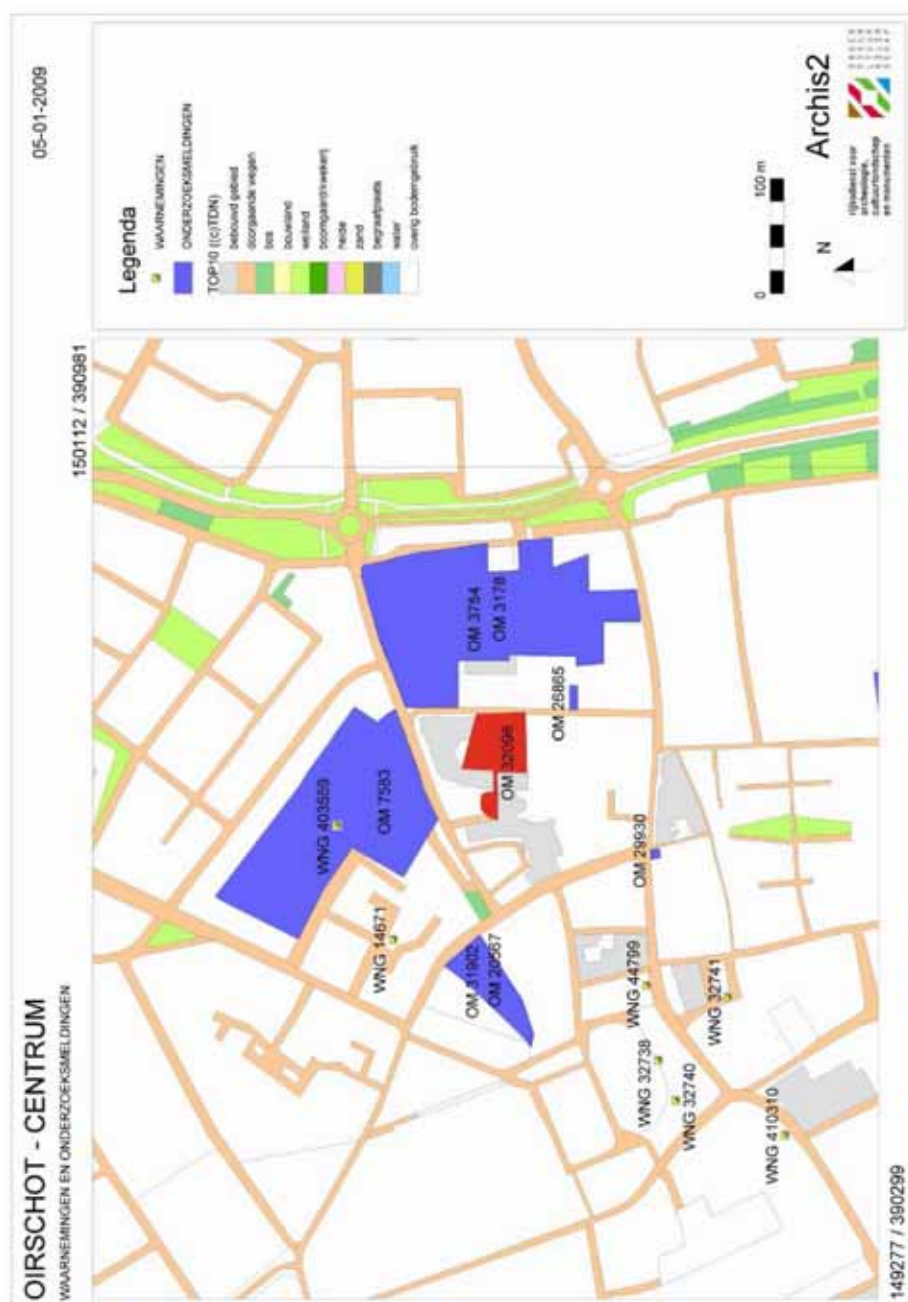
2. Uitsnede uit de bodemkaart (bron: ARCHIS 2)

BIJLAGE 3

3. Uitsnede uit de geomorfologische kaart (bron: ARCHIS 2)

BIJLAGE 4

4. Archeologische waarnemingen (WNG) en onderzoeksmeldingen (OM) in de omgeving van het plangebied (rood) (bron: ARCHIS 2)

BIJLAGE 5

5a. Kaartuitsnede uit het minuutplan van 1811 - 1832. In rood is het plangebied aangegeven. (bron: www.watwaswaar.nl).

5b. Kaartuitsnede uit de historische kaart van omstreeks 1900. In blauw is het plangebied aangegeven. (bron: atlas.brabant.nl/bonnekaarten).

BIJLAGE 6

6a. De hoofdingang van het verpleeghuis aan de Sint Jorisstraat.

6b. Het parkeerterrein aan de Van Wamelstraat.

BIJLAGE 7

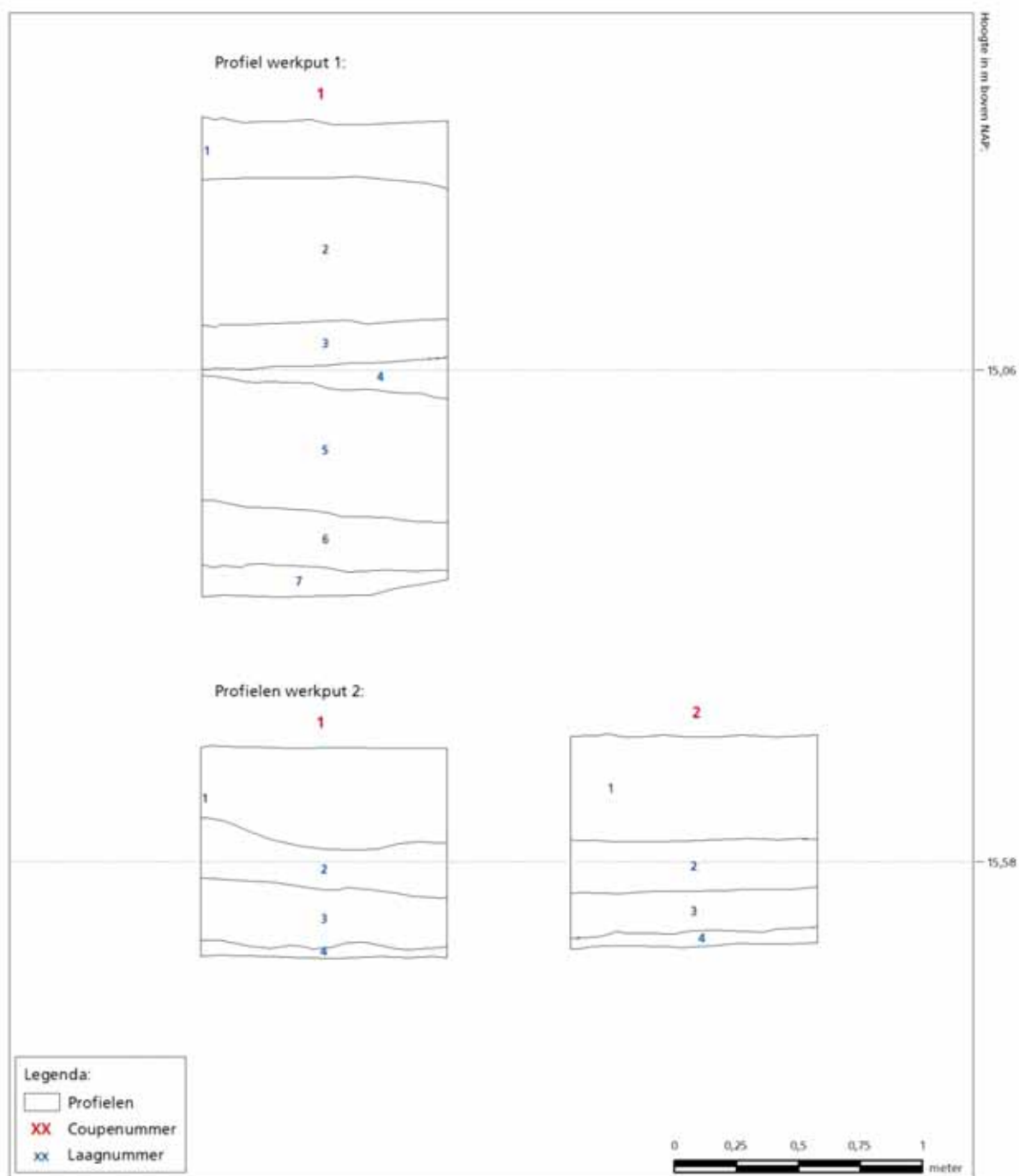
7. Luchtfoto van het plangebied (bron: maps.google.com)

BIJLAGE 8

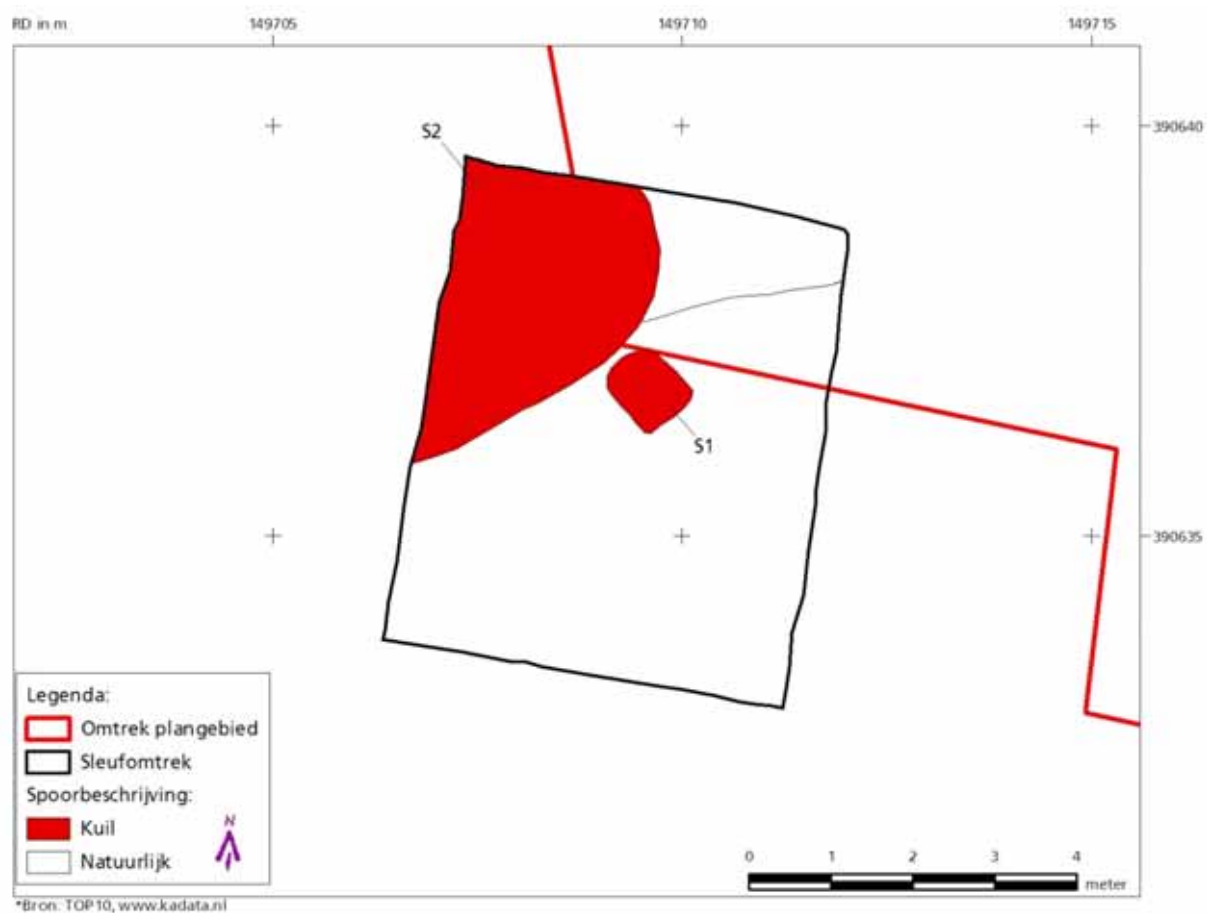
8. Kaartuitsnede met de twee locaties in het plangebied (zwart omkaderd) en de voorgestelde ligging van de proefsleuven (blauw). De groene stippellijn geeft een alternatieve ligging aan voor de proefsleuf op de locatie aan de Van Wamelstraat.

Bijlage 3: Profielen

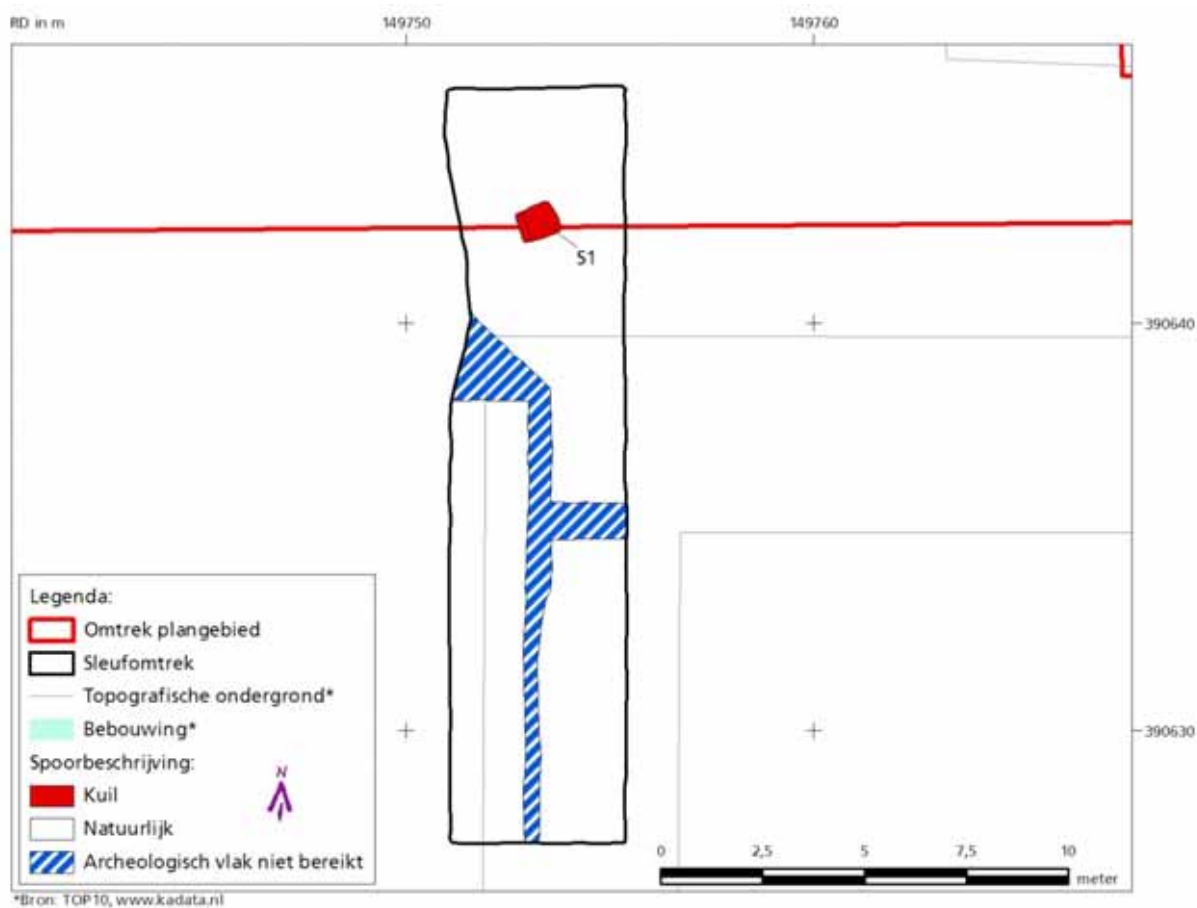

Werkput	Profiel	Laag	Beschrijving
1	1	1	Witgeel, matig fijn, zwak siltig zand (bouwzand)
1	1	2	Donkergrijsbruin, geel gebrokt, zwak humeus, matig fijn, zwak siltig zand, puin, baksteenfragmenten (ophoog)
1	1	3	Donkergrijs, zwak humeus, matig fijn, zwak siltig zand, baksteenspikkels (ophoog)
1	1	4	Lichtbruingrijs, geel gevlekt, matig fijn, matig siltig zand (ophoog)
1	1	5	Donkergrijs, iets witgeel gevlekt, zwak humeus, matig fijn, matig siltig zand, houtskoolspikkels (A-horizont)
1	1	6	Donkerbruingrijs, donkergrijs gevlekt, matig humeus, matig fijn, matig siltig zand (A-horizont)
1	1	7	Geelwit, matig fijn, sterk siltig zand
2	1/2	1	Donkerbruingrijs, wit gevlekt, zwak humeus, matig fijn, matig siltig zand (A-horizont met verstoringen)
2	1/2	2	Donkergrijsbruin, zwak humeus, matig fijn, matig siltig zand, baksteen- en houtskoolspikkels (A-horizont)
2	1/2	3	Grijsbruin, witgeel gevlekt, zwak humeus, matig fijn, matig siltig zand (A/C-horizont)
2	1/2	4	Witgeel, matig fijn, matig siltig zand, oxidatievlekken (C-horizont)

Bijlage 4: Vlaktekeningen

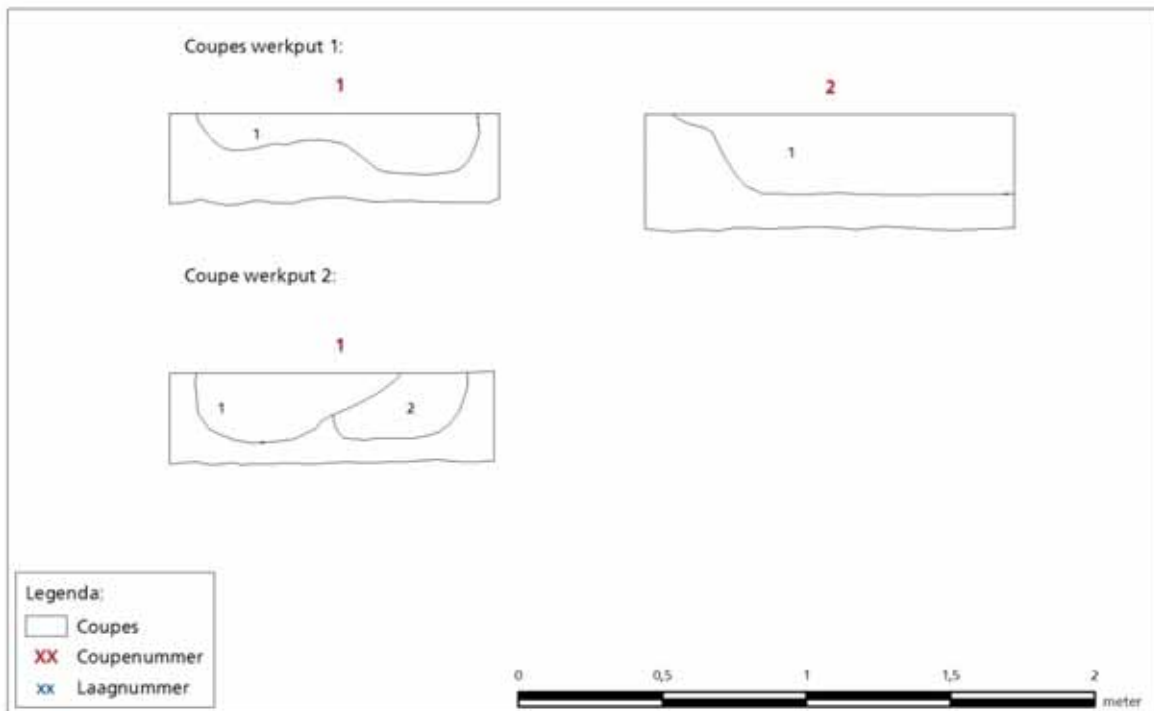

Werkput 1, vlak 1.

Werkput 2, vlak 1.

Bijlage 5: Coupes

Werkput	Spoor	Laag	Beschrijving
1	1	1	Donkerbruingrijs, matig humeus, matig fijn, matig siltig zand, keramiek en leisteen
1	2	1	Donkerbruingrijs, wit gevlekt, zwak humeus, matig fijn, matig siltig zand
2	1	1	Donkerbruingrijs, geel gebrokt, matig humeus, matig fijn, matig siltig zand, baksteenspikkels
2	1	2	Geel, donkerbruingrijs gebrokt, matig fijn, matig siltig zand

Bijlage 6: Sporenlijst

Werkput	Spoornummer	Definitie	Vlak	NAP	Diepte in cm	Vondstnummer	Datering	Opmerkingen
1	1	Kuil	1	1401	20	3		
1	2	Kuil	1	1392	30			
2	1	Kuil	1	1520	24		1500-1700	

Bijlage 7: Vondstenlijst

Vondstnummer	Put	Vak	Vlak	Spoor	Laag	ABR-code	Globaal	Specifiek	Materiaal	Soort	Aantal	Fragment	Opmerkingen	Herkomst	Datering
1	1	1				KER	KER	AWG	aardewerk	roodbakkend	1		aanleg vlak		1400-1700
2	1				5	KER	KER	AWG	aardewerk	roodbakkend	1		puntvondst profiel		1600-1750
3	1			1		KER	KER	AWG	aardewerk	roodbakkend	3		aanleg vlak		1500-1700
3	1			1		SLE	SXX	BOUWMAT	leiste		1		aanleg vlak		
3	1			1		SXX	SXX	BOUWMAT	zandsteen		1		aanleg vlak		

Bijlage 8: Overzicht archeologische perioden

Periode		Code
Paleolithicum	Tot 8800 vC	PALEO
Paleolithicum Vroeg	Tot 300.000 C14	PALEOV
Paleolithicum Midden	300.000 - 35.000 C14	PALEOM
Paleolithicum Laat	35.000 C14 – 8800 vC	PALEOL
Mesolithicum	8800 – 5300 vC	MESO
Mesolithicum Vroeg	8800 – 7100 vC	MESOV
Mesolithicum Midden	7100 – 6450 vC	MESOM
Mesolithicum Laat	6450 – 5300 vC	MESOL
Neolithicum	5300 – 2000 vC	NEO
Neolithicum Vroeg	5300 – 4200 vC	NEOV
Neolithicum midden	4200 – 2850 vC	NEOM
Neolithicum Laat	2850 – 2000 vC	NEOL
Bronstijd	2000 – 800 vC	BRONS
Bronstijd Vroeg	2000 – 1800 vC	BRONSV
Bronstijd Midden	1800 – 1100 vC	BRONSM
Bronstijd Laat	1100 – 800 vC	BRONSL
IJzertijd	800 – 12 vC	IJZ
IJzertijd Vroeg	800 – 500 vC	IJZV
IJzertijd Midden	500 – 250 vC	IJZM
IJzertijd Laat	250 – 12 vC	IJZL
Romeinse Tijd	12 vC – 450 AD	ROM
Romeinse Tijd Vroeg	12 vC – 70 AD	ROMV
Romeinse Tijd Midden	70 – 270 AD	ROMM
Romeinse Tijd Laat	270 – 450 AD	ROML
Middeleeuwen	450 – 1500 AD	XME
Middeleeuwen Vroeg	450 – 1050 AD	VME
Middeleeuwen Vroeg A	450 – 525 AD	VMEA
Middeleeuwen Vroeg B	525 – 725 AD	VMEB
Middeleeuwen Vroeg C	725 – 900 AD	VMEC
Middeleeuwen Vroeg D	900 – 1050 AD	VMED
Middeleeuwen Laat	1050 – 1500 AD	LME
Middeleeuwen Laat A	1050 – 1250 AD	LMEA
Middeleeuwen Laat B	1250 – 1500 AD	LMEB
Nieuwe Tijd	1500 – heden	NT
Nieuwe Tijd A	1500 – 1650 AD	NTA
Nieuwe Tijd B	1650 – 1850 AD	NTB
Nieuwe Tijd C	1850 – heden	NTC
Onbekend		XXX

Bijlage 9: Overzicht geologische perioden

Perioden						Ouderdom*
Kwartair	Holoceen	Laat-Holoceen			Subatlanticum	0 2.900
		Midden-Holoceen			Subboreaal	5.000
					Atlanticum	8.000
		Vroeg-Holoceen			Boreaal	9.000
					Preboreaal	10.150
	Pleistoceen	Laat-Pleistoceen	Weichselien	Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Jonge Dryas	10.950
					Allerød	11.900
					Oude Dryas	12.100
					Bølling	12.450
				Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)		73.000
			Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)		115.000	
			Eemien			130.000
		Midden-Pleistoceen	Saalien			370.000
			Holsteinien			410.000
			Elsterien			475.000
			Cromerien			850.000
		Vroeg-Pleistoceen	Bavelien			1.100.000
			Menapien			1.200.000
			Waalien			1.500.000
			Eburonien			1.800.000
			Tiglien			2.450.000
Pretiglien			2.600.000			
Tertiair	Plioceen				5.300.000	
	Mioceen				23.000.000	
	Oligoceen				34.000.000	
	Eoceen				56.000.000	
	Paleoceen				65.000.000	

* in oa C14-jaren. Bron: Berendsen 2004